

ALBINA CARPATILOR

Apare la 15, și ultima fiă-cărei luni, în fascicule de 2 côle. ABONAMENTUL, pentru Austro-Ungaria: pe an 6 fl., pe 6 luni 3 fl., pe 3 luni 1 fl. 50 cr.; pentru România: pe an 16 lei, pe 6 luni 8 lei, pe 3 luni 4 lei. — O fasciculă 25 cr., s'eu 70 bani. — Abonamentele se fac la editorul Visarion Roman în Sibiu, la colectanții la oficiile postale și la toate librăriile.

Petru Căzacul

de Iosif Popescu.

(Continuare.)

— „Nu cred să poți să suferi mai mult, decât sufer eu acum,” țise Petru cu durere.

Un rîs rîgușit, care ieși din gâtulejul Hetmanului, atrase atențiunea tînerului. Acesta se uită în ochii omului, care ocupase în viața sa locul lui Stroe. El fu uimit de amărăciunea, care era întipărită pe acea față serioasă.

— „Abia ai început a șci ce e suferința,” țise Hetmanul, „și te plîngi, și vrei să mori. De ai cunoșce viața mea, ai șci că alții au suferit și sufer mai mult. Pentru a-ți da un exemplu, îți voi istorisi numai un episod din acea viață furtunosă. Dacă vei crede, că suferi mai mult, decât am putut eu suferi în acest scurt timp, atunci ai dreptul să mori.

„Eram însurat și trăiam fericit, după cum pôte omul trăi. Îmi iubiam soția și eram mulțămît de Domnia lui Petru-vodă, când prin dispozițiunile necunoscute ale providinței ajunse în fruntea statului sêlbaticul Aron, și împreună cu el asupra și despoierea. Vedeam pe creditorii flămânzi ai lui vodă sugând sângele poporului fără apărare, vedeam fetele și nevestele răpîte din stoul familielor, din brațele soților, și sacrificate dorințelor criminale ale lui Aron. Vedeam boerii uciși fără judecată, familiile lor lipsite de avere, buna-plăcere domnind în administrațiune. Și vîdînd acestea, îmi diceam: „Măne, poi-măne aceeși sôrte te pôte ajunge și pe tine; soția, pe care o adorezi, îți va putea fi răpîtă, bêtărînul ei părinte și tu uciși fără judecată, ér averea voastră prădată. Scolă dar, Hetmane, și scutură acest jug de fier.” Ah! crede-mă, și eu îmi iubiam soția mai presus de tôte, și suferiam o miă de morți gîndindu-mă, că aș putea-o pierde; dar alegerea trebuia să se facă și se făcu. Socrul meu se arêtă cu aceleși dispozițiuni, ca mine. Ne invoirăm ușor să conspirăm. Femeia mea o trâmiserăm la o proprietate, ér noi

ne strînserăm o mică partidă de boeri și începurăm a conspira. De ce să lungesc vorba? Trădarea se strecură în sînul nostru, conspirațiunea fu descoperită, eu și socrul meu arestați împreună cu alți boeri. Mórtea noastră era sigură și repede. Dar, rezoluțiunea mea era luată și providința mă sprigini în ajungerea scopurilor mele. Nu puteam cerca nimic, ca să scap pe ceilalți, deore-ce fiă-care era închis în temniță separată, dar ideia să nu las o vîdă îmi dede curagiul să încerc a-mi recăștiga libertatea. Timpul era scurt, că-cî după cum cunoșceam pe vodă a două și trebuia să fim decapitați. De multe ori se întemplantase înșe, că unii condamnați, voind să móră mai ușor, se otrăviau în temniță; aceștia erau îngropați îndată de temnicerii respectivi, după ce se făcea raport lui vodă; ér unii ómeni ai stăpînirii supraveghiau înmormîntarea. Această împregiurare îmi dede o idee. Călătorind prin Orient învêtasem a cunoșce secretele însușiri ale multor sucuri de plante și adusesem cu mine câte-va flacóne din sucurile cele mai principale. În haina mea era cusut un flacon cu un narcotic tare, pe care-l păstram la mine pentru tótă întemplantarea. Greutatea era să-mi căștig un pârtaș. Pe când îmi formam planul de luptă, intră la mine temnicerul meu. Mă uitai în fața acestui om; espresiunea dură îmi inspira neîncredere, dar nasul cam roșu proba, că si această natură sêlbatică avea părți slabe, care puteau fi atacate cu succes. — Acest om îmi aducea mîncarea.

— „Mănăncă, boerule,” țise el cu un accent batjocuros, „că-cî acesta îți va fi cel din urmă ospet!”

— „Cine șcie!” rîspunsei eu pe același ton.

— „Ha! Nu cum-va cređi, că vei putea scăpa de aci?”

— „Tôte sunt cu puțință la dumneđu! Și veđi, atâta simpatie am pentru tine, încât mi-am pus în gînd să-ți

daŭ mijlócele de a mânca și a bea mai bine, decât ai făcut-o până acum.“

— „Vrei să riđi, boerule, de un sêrman om, care-și câștigă cu greú amara lui pâne!“

Tigrul începea să se îmblândescă.

— „Nu-mi prea vine să rid în ajunul morții. Găsese numai că meseria de temnicer e destul de miserabilă și că un om de traiú ca tine ar putea-o schimba cu alta mai bănosă.“

Omul meú se uita la mine cu neîncredere.

— „Vrei să mă ispitești, boerule,“ ȃise el și voi să iesă.

— „Nu vreu să te ispitesc, dar decă ai fi un om cu inimă, mi-ai aduce o mâncare mai bună și un ulcior cu vin. Etă bani. Ce dracu! Decă móre omul, cel puțin să mórá sätul.“

Temnicerul luă banii și ieși. Credeam, că nu se va mai întórce, dar „ispita“ avuse efect. Cătră séră omul meú sosi cu mâncare și bętură. Acéstă întęmplare imi dede speranță de succes.

— „Etă, boerule,“ ȃise el, „fac pentru d-ta, ceea ce n'am făcut pentru altul. Decă ar ști-o ómenii stăpânirii, m'ar lipsi de slujbă. Dar e ceva bărbătesc în d-ta, care mă atrage.“

Surseii la acéstă observare, că-cí imi închipuiam ce-l atrăgea pe omul meú. Mă așeđai la mâncare și începuí a ospęta cu o poftă prefăcută. Temnicerul își făcea de lucru prin închisóre.

— „Ei, și mă lași să mánănc singur,“ îi ȃisei; omul meú se codi.

— „Dec'ași ști, că nu va afla nimeni.“

— „Cine vrei să te afle, mi se pare că ești singur pe aici. Eú de bună sémă nu voiú istorisi la nimeni, ce s'a întęmplat.“

Temnicerul se așeđă și începu a mânca cu lăcomie. Vinul încă-și ímplini datoria și în curęnd eram cei mai buní prietini, că-cí nimic nu uneșce mai iute doui ómeni, decât un óspęș comun.

— „Cum îți spuneam adinóri,“ începuí eú, „bade . . . cum te chiamă?“

— „Ciortan, boerule.“

— „Cum îți spuneam dară, Ciortane, e mare pęcat, că n'o să mai tráesc mult. Imi place de tine și te-ași scuti de vieța ta de temnicer, decă ași putea să mai fiú odată liber.“

Ciortan se scărpină după urechi.

— „Acéstă nu o spun, ca să te ispitesc, dar vorbesc și eú așa.“

— „Ba đeú, óre nu s'ar putea îndupleca Măria-Sa, să ierte pe un boer atât de generos?“

— „Cum veđ eú, Ciortane, nu ți-ar parea réú să mă veđi scăpat de aci.“

— „Să-ți spun drept, mi-ar plăcea să nu-și piérđă capul un boer așa de trebă. Și decă ar sta în puterea mea, mai că“

— „Dar, decă ți-ași spune, că stă în puterea ta?“

— „Mi-ași repune capul, boerule.“

— „Ba, decă m'ai asculta pe mine, nu ți s'ar întęmpla nimic, și ți-ai face stare.“

— „Cum așa?“

— „Tot lucrul teú ar fi să mă desgropi a dóua

nópte după ce voiú muri, și să faci ce ți-oiú ȃice ca să mă înviezi.“

— „Maică prea curată!“ ȃise omul meú speriet și făcędu-și cruce. „Dór nu ești în legătură cu Satana, boerule?“

— „Se póte!“ ręspunsei suriđęnd. „Dar ce ȃici la asta.“

— „Hm! dec'ași ști, că nu-i glumă.“

Acum eram sigur de omul meú. Í-am dat instrucțiunile mele și un bacșiș, promițędu-i o sumă rotundă după reușita întreprinderii.

A dóua ȃi de diminėtă luai o anumită dosă de narcotic și când veniră să mă dea în mâna călęului, mă găsiră într'o stare asemenea morții. Flaconul găsit alătura proba, că m'am otrăvit. Fui dară îngropat la moment.

În nóptea aceleəsi ȃile veni temnicerul, amęsurat instrucțiunilor mele, și mă desgropă. Apoi întrebuițând un antidot, pe care i-l dasem eú, mă redeșteptă din mórtea mea aparentă. După ce imi ímprospętai puterile amorțite, acoperirăm grópa din nou, că-cí trebuia să se pară, că sunt într'adevăr mort.

Cu tóte acestea nu părăsii Iași, ci mă așeđai cu locuința în suteranele, pe care le cunoști. Eram mort pentru tótă lumea, mort pentru soția mea. Un dor fierbinte mă îndemna, să mă duc să o caut, să-i spun că tráesc, să o iubesc, ca totdeúna, și să fug cu ea departe de patriă. Dar jurământul de ręsbunare, pe care mi-l făcuí mă reținu. Comandai tăcere inimei mele, învinsei pasiunea și mă consacrai operei, al căreia rezultat îl cunoști. Cât am suferit în timpul acesta, numai dumneđeu ști. Etă pęrul a început a-mi albi înainte de timp. Acum, decă cređi că suferi mai mult, mori, îndeplineșce un act nedemn de un bărbat, și lasă moșia străbună în prada tiranilor.“

— „Ai suferit, Hetmane,“ ȃise Petru. „Dar șciai, că femeia îți traese, șciai că după sevęșirea operei tale o vei regăsi. Eú am pierdut-o fără speranță.“

— „Șciam? Ce șciam? Nu șciam nimic. Am sacrificat pacea și fericirea ei. Am lăsat-o în voia întęmplării, pentru a mă consacra patriei. Torturile mele erau de fiă-care moment, că-cí iubirea mă îndemna să alerg după ea, rațiunea și voința mă rețineau. Astfel încă nu știú nimic unde se află și cum se află, cu tóte că o iubesc mai mult decât totdeúna. Acum starea nóstră este tot atât de tristă, că-cí de unde știú, că soția Măriei-tale a murit? Ea póte să fi scăpat din mânilor lui Aron, și îndată după îndeplinirea operei nóstre patriotice, o vom căuta, precum vom căuta și pe iubita sufletului meú. Curagiú, stăpáne; lupta e aproape sfęșită și fericirea ne va suride încă.“

— „Ai dreptate, Hetmane,“ ȃise Petru întinđęnd mâna fidelului seú. „Cuvintele tale mă însuflețesc, imi daú speranță. M'ai scăpat de o slăbiciune; îți mulțănesc.“

De aci încolo Petru începu a lucra cu o repeđiciune febrilă, și în scurt timp întră cu trupele în Moldova.

Poporul îl salută sub numele de „Petru-vodă“ cu atributul „Căzacul,“ fiind-că maiortatea trupelor sale consta din Căzaci. Pe unde trecea noul vodă, trupele sale se ínmulțiau prin ómeni din popor, care voiau să-l ínsotescă până la Iași. Cu tótă apatia moldovénă, acéstă espedițiune repede și resolută inspiră încredere. Boerii inițiatí seú nu în afacerile lui Petru, încă își făcură datoria, că-cí vedeau în tinęrul acesta un liberător.

În astfel de impregiurări nu putea fi vorba de vre o rezistență. Petru ajunsese în Iași și ocupă tronul Moldovei fără nici o vătărare de sânge.

VIII. Fatalitate.

Se scria anul 1593. De odată cu primăvara sosiseră timpuri mai bune pentru Moldova. Împreună cu frunza verde resărise și speranța. Pe tronul Moldovei ședea de mai bine de o lună un Domn tinăr, care promitea a deveni părintele poporului. Acest Domn era Petru-vodă Căzacu.

Sărmana țară, care suferise atâta, respira acum sub a ocărnuire înțeleptă și blândă. Plugarul își isprăvisese lucrul câmpului, bucatele resăriseră pe agrii sămănați, păstorul își mâna fluierând oile la pășune, neguțătorul simția profitul său înmulțindu-se, meseriașul muncia cu câștig bun.

Numele lui Petru în scurt timp ajunsese departe. Boerii pribegiți, auzind de înțelepciunea și blândețea lui, se întorceau în țară, casele părăsite ale Iașilor se împopulau, erau stratele căpătau aspectul vesel al unei capitale bogate. Cu un cuvânt, Moldova era în sfârșit fericită. Dar Domnul ei?

Sărmanul Petru suferia mai mult, decât ori și când. Până acum toate încercările de a-și reafila soția rămăseseră fără rezultat. Gura lumii spunea, că veduva Bălénului fusese decapitată împreună cu capii conjuraților, dar nu se știa unde a fost înmormântată. Astfel sărmanul Vodă nu știa nici pe ce mormânt să se roge, să verse lacrimi, și să plânteze flori. Ce-i folosia tronul și sceptrul, dacă fericirea nu mai avea loc în sufletul său. Ceea ce-i umpluse existența până acum, dispăruse; îi mai rămânea suvenirea, cu care trăia.

În astfel de impregiurări, Petru simțea lipsa unui amic, care să-l încurageze, să-i susțină energia gata a se sdrobi. Hetmanul Barbu, care singur ar fi putut produce acest rezultat, plecase pentru a-și regăsi soția, îndată ce se urcase Petru pe tron. Acest fidel amic îi trimitea tot știri triste; cercetările sale erau fără succes. Singura încurajare, pe care ar fi putut-o avea tinărul Domn, lipsia dară, cu toate că precum am vădit, acesta avea mare lipsă de ea pentru a înfrunța greutățile poziției sale. Aceste greutăți se grămădiau pe el și mergea.

Îndată după suirea sa pe tron, Petru trimise soli atât la Sigismund Báthori, Domnul Transilvaniei, pentru a lega amicitia cu el, cât și la Pórtă, spre a-i arăta, că el va rămânea supus, și va domni pe lângă tributul anual de până aci. Dar această din urmă solie i se respinse, pentru că lui Aron îi reușise să recâștige favoarea Sultanului, era Petru fu provocat să părăsască tronul căci la din contra i se va decreta rebel. Sigismund de altă parte îl sfătuia să nu cerce a rămânea în contra voinței Sultanului).

Sufletul mândru al lui Petru se revoltă. El răspunse lui Sigismund, că ar fi lucru rușinos să părăsască țara cu lașitate și să o lase în prada unor oameni fără suflet. Er Sultanului îi dăde un răspuns demn de strămoșii săi: că dacă lui Aron îi trebuie tron, să vie să și-l ia, dânsul (Petru) va și respinge puterea prin putere. Puțin după acestea 50 de mii de Turci sub comanda Beglerbegului

Greciei înaintară spre Moldova, dar nu cutezară a ataca pe un om atât de rosolut, cum era Petru. De altă parte Sigismund, la ordinele Sultanului, trimise pe Caspar Sibric, prefectul miliției sale de curte, să intre cu oște în Moldova, pentru a detrona pe Petru. Dar cavalerescul Domn al Transilvaniei dăde mandat generalului său, ca mai mult să cerce a speria pe Petru și a-l îndupleca să se depărteze fără a-și pune viața în pericol.

Tinărul Domn nu voi să știe de nimic, ci se pregăti la rezistență și trimise curieri să rechiame pe Hetmanul Barbu, ale căruia consilii îi erau acum indispensabile.

Astfel stău lucrurile, când regăsim pe Petru. Așadar furtuna amenința din nou Moldova, după o scurtă recreare.

Vodă se afla în cabinetul său de lucru, unde studia numărul și calitatea trupelor sale disponibile, precum și planurile de rezistență în contra pericolelor, ce-l atacău din mai multe părți. Din când în când se opria în studiul său, căutătura sa tristă rătăcea în spațiu, era buzele sale șopteau un nume. Înzadar cerca să-și concentreze facultățile intelectuale asupra lucrului serios ce-i sta înainte. Gândul său părăsia în curând acel studiu și se îndrepta către ființa care-i dăde speranță de fericire. Păstorul, care se știa iubit, nu-și schimbă sôrtea cu un rege; Petru s'ar fi făcut păstor, dacă ar fi știut că prin acesta își regăsește soția. Nu va surprinde dar pe nimeni durerea, care rodea această esistență tinără și amenința să o dărăpăneze cu totul. Cu încetul melancolia era să devină starea sufletescă obicnuită a lui Petru; de aci se nășcea misantropia și în urmă apatia. Era dar o otrăvă teribilă, care se strecura cu încetul în sufletul lui și care ar fi ucis toate calitățile bune de Domnitor.

În aceste momente prezența unui om tare, a unui caracter de fier, era necesară pentru a conduce spiritul și acțiunile lui Petru. Acest om era Hetmanul Barbu; dar el încă-și consuma puterile prețioase într-o căutare fără rezultat. Cu cât își împusesse Hetmanul mai mare silă pentru a săvârși actul, pe care-l credea de lipsă pentru fericirea Moldovei, pe atât de mare era acum reacțiunea, după ce actul se consumase. Dorul său de a-și revedea soția, care în ochii săi era o martiră, crescuse încă prin greutățile întreprinderii.

Așadar cei doi oameni, cufundați în urmărirea unor scopuri personale, nu apăruiă după merit periculisle ce amenințau din nou moșia strămoșescă. Și cu toate acestea numai ei erau oamenii, cari ar fi putut scăpa situațiunea, căci boerii țării, deveniți servili prin tirania antecesorilor lui Petru, nu-și recâștigaseră încă caracterul independent și puterea de judecată a oamenilor, cari-și cunosc demnitatea proprie. Aceștia dară nu erau capabili a da sfaturi, ci numai a se supune la porunci.

— „Etă-mă singur acum,“ își dicea Petru, „silit să înfrunt furtuna amenințătoare. Și puterea judecătii mă-e slăbită, sufletul mă-e amărit de suferință, durerea mă rode și mă îmbătrânește. Nu știu ce mă mai reține pe acest tron, de unde fericirea îmi lipsește. Oh! dec'ăi fi lângă mine, scumpă Mario, toate aceste lupte mi s'ar părea o jucărie de copil. Cu tine alături, draga sufletului meu, a-și combate în contra universului.“

Așa vorbea Petru, când i se anunță că un curier plin de pulbere a adus o scrisore. Petru o ceti și scose un țipet de bucurie. Acea scrisore îi anunța că Maria era

1) Veđi: Bethlen, Hist. de rebus Transilvanicis.

pe drum către Iași, venind din Muntenia. Petru ordonă îndată, ca acel curier să fie introdus. Cine să descrie bucuria sa, când recunosc pe Stoica. Acesta puse un genunchiu în pământ și sărută mâna lui Vodă. Puțin lipsi, ca Petru să îmbrățoseze pe fidelul servitor al Mariei.

— „Stoica, Stoica,” zise el cu veselie, „pentru buna veste, ce-mi aduci, te fac boer. Dar spune-mi ce face ea? cum a petrecut timpul până acum? pe unde a umblat?... Ah, dar ce stau eu să vorbesc aci pe când ea vine. Iute, să se gătească o escortă numărösă! vom merge să întempinăm pe Dómna.”

Și Petru în nerăbdarea sa umbla repede prin casă;

ună cu Stoica. Ei părăsiră Moldova și se refugiară în Muntenia, unde petrecură la niște rudenii, fără să știe ceva despre sörtea lui Petru, până la urcarea lui pe tron. Îndată ce pătrunse până la ei îmbucurătorea șcire, se grăbiră a se rentörce în Moldova. Petru nu se mai sătura de a pune întrebări peste întrebări, și de a da ordine, ca ómenii să se gătească mai iute.

În sfârșit se puseră pe drum și, după o cale mai de două zile, întâlniră mica caravană a Mariei. Cine să descrie bucuria nebună a celor două soți, când se vădură! Tinera femeia se schimbase tare. Suferințele despărțirei și necunóscerea sorții lui Petru dărăpanaseră această

Ismail - Pașa, exchedivul Egiptului. (Pag. 301.)

fi venia să cânte, să ridă, să plângă. Beglerbegul și Caspar Sibric, chiar Hetmanul Barbu, erau uitați, și numai femeia adorată mai exista înaintea ochilor săi sufletești.

Până când se făcură pregătirile necesare, Stoica istorisi lui vodă, ce se întâmplase cu Maria dela despărțire. Cum a fost ea prinsă de ómenii lui Aron și dusă la palat; petrecerea de mai multe luni aci, cunoșcința ei cu simpaticul camarar, care deveni cu încetul amicul Mariei. Acest Caracal ajunsese așa de departe cu încrederea sa, încât descoperi tinerei femei secul seú și amorul pentru Aron. Atât din amicitia, cât și din jalusia, pretinsul camarar dede în sfârșit Mariei tóte mijlócele de a părăsi palatul împre-

constituțiune de elită. Luptele sufletești, torturile unor cugetări crude își lăsasera urme pe fața altădată atât de fragedă. O amărăciune nespusă îi aplecase colțurile gurei, ér ochiul altădată atât de vioii devenise visător. Puterea sufletescă îi era pe jumătate sfărîmată. Ajungea o nouă lovitură a sorții pentru a degrada cu totul o inteligență atât de viă și un suflet atât de nobil.

Amorul creșce prin pedecile, care i se pun. Am putea dice, că iubirea celor două soți se mărise prin adversitați în gradul cel mai înalt, se apropiase de nemărginire întru cât se póte așa ceva la ómeni.

De aceea revederea lor a produs în sufletul amărit

al tinerei femeii o lovitură violentă. Maria deveni foarte palidă și fu aproape de leșin. Petru o strinse în brațele sale musculose, la pieptul său bărbătesc; cu sărutările sale fierbinți rechiâmă sângele în buzele deja pălite și strălucirea în ochii deja stinși. Ea își reveni în sine și vărsă lacrimi, lacrimi de fericire.

— „Oh! scumpul meu amic,” ținea ea, „credeam, că te-am pierdut pentru totdeauna. Dacă mai durați câtva timp acele suferințe crude, care mi-au otrăvit existența, era să mor, să mă sting ca o lampă slabă. Acum nu mai sunt Maria ta de altădată, Maria tare și mândră, care înfrunta furtuna. Suferințele unui an trist mi-au sdrobit voința și puterea, n'au mai lăsat decât o slabă femeie.”

— „Și crezi tu, că eu n'am suferit mii de torturi?” răspundea Petru. „Crezi tu, că eu nu era să mor, decât nu se găsea un amic tare, deși nenorocit, care să-mi oprască brațul? Fără tine, scumpă Mario, viața nu mai are nici un înțeles. Dar, svântă-ți lacrimile, consolază-te, noi vom fi încă fericiți!”

— „Lasă-mă să plâng, Petre. Acestea sunt lacrimi de fericire, care-mi ușurează sufletul. Dacă nu le-ași vărsa, greutatea lor m'ar îneca.”

Marturii acestei scene aveau ochii umezi și stau în picioare cu capetele desvélite, cu privirea duioasă. Toți erau mișcați de probele atât de învederate ale unui amor puternic.

Petru porunci ca omenii suitei să descalice, pentru ca să-și odihnescă caii. Toți decălicară și se întinseră pe ierba verde; apoi își scosera merindea și se ospetară.

În apropiere se afla o tinără pădure de stejari, a căror frunziș de un verde fraged invita la preumblare. Petru luă brațul soției sale și o conduse sub frumoșii arbori ai pădurei.

Ei înaintau în tăcere, uitându-se din când în când unul la altul cu o expresiune de fericire atât de curată, încât păreau două ângeri nevinovați. Ochiul albastru al Mariei aveau o strălucire atât de fidelă și de pătrunzătoare, încât inima lui Petru par-că se topia în simțăminte de o fericire nespūsă. Ce-î mai păsa acum de furtuna teribilă, care trebuia să izbucnescă din țări în țări asupra capului său predestinat. Nu era Maria lângă el, să-l consoleze, să-l încurajeze, să-î dea energia și rezoluțiunea, care-î lipsiau? Dar nu! nu mai era curajoasa Maria de altădată. Ea singură avea lipsă de încurajare, de sprigin.

După o preumblare de câte-va minute, tinera femeie puse de odată mâna la inimă cu un semn de spaimă vădită.

— „Nu știu ce am, iubite,” ținea ea. „Séu fericirea este prea puternică, prea violentă pentru mine, séu cerul ne trimite o nouă încercare. Un presimțământ de nenorocire îmi torturează sufletul. Ceva îmi spune, că aceste momente de fericire vor fi cele din urmă.”

— „Liniștește-te, dragă Maria. Obosela drumului și emoțiunile revederii ț-au atacat în cât-va nervii. Deși inimiții mă amenință, brațul meu, încuragét de amorul tău, îi va ști pedepsi. Liniștește-te! Fericirea ne surde, de ce să nu profităm de ea, de ce să o otrăvim prin gânduri amare? Nu ne iubim noi, cât nu s'au iubit omeni pe pământ? N'am suferit noi destul? Pentru ce ne-ar persecuta cerul? Dumnezeu dreptății nu pôte fi atât de crud.”

— „Ah, vorbește-mi, amice! vorbește-mi încă! Cuvintele tale sunt un balsam salutar, care-mi vindecă ranele inimei. Încrederea ta se comunică sufletului meu. Mi se pare, că ași voi să te ascult în veci, pentru ca să fiu etern fericită. Dar totuși nu crezi tu, că presimțirea există în om, și că de multe ori un semn al providenței ne provocă să ne pregătim pentru o nenorocire?”

— „Acésta, draga mea, este numai efectul unei fericiri puternice. Când omul se știe la culmea dorințelor sale, fără voe își închipeșce, că de aci încolo nu mai are să aștepte ceva bun, că-cî supărarea vine după bucurie, ca furtuna după vremea bună. Dar noi la ce să ne gândim la așa ceva? Mai avem multe de dorit: să ne respingem inimiții, să realizăm bună-starea acestei frumoșe țări; așadar n'am ajuns la culmea fericirii. Alungă acele gânduri! Vezi, cerul e senin, natura e veselă, păserelele ciripesc, fluturii sbóră din flóre în flóre, totul ne surde. Las, să fim fericiți!”

Maria își plecă capul pe umerii bărbatului iubit și ochii ei îl priviră atât de lung, atât de adânc, atât de duios, încât Petru se cutremurá. Era în acea privire un amor așa de puternic, încât tinéru Domn se vedea sdrobit, covârșit de el. Îi venia și lui a crede, că acel simțământ gigantic nu mai putea creșce, că fericirea — că-cî fericirea e în amor — ajunsese la culme. Fața sa pâli, buzele lui avură un tremur convulsiv. Același simțământ dureros, care apăsa sufletul Mariei, îi străpunsese inima ca un stilet de oțel. Fericirea e atât de trecătoare, și trebuie plătită atât de scump!

(Finea va urma.)

In ce constă adevărata cultură a spiritului și care e nobleța inimei?

Din manuscriptele repozatului Dr. I. Meșotă.¹⁾

Motto: „Il n'y a de véritable supériorité, que celle de l'esprit et du caractère etc.

A. Schopenhauer.

Scopul învederat și recunoscut al fiă-cărei școli este, ca prin educațiune și instrucțiune să cultiveze spiritul și să nobiliteze inima fragetelor ființe în mod conșciențios și sistematic. Dară mult și prea mult s'a vorbit, cu deosebire în timpii mai noui, de cultura spiritului și de nobili-

¹⁾ Dr. I. Meșotă a fost directorul Gimnasiului român din Brașov din anul 1870 până în anul trecut, când muri cu puțin înaintea lui Dr. I. Al. Lăpédát, întemeiătorul acestei foi. Dênsul a fost și colaboratorul „Albinei Carpaților.”

tatea inimei. Pôte, că tocmai de aci provine confuziunea, ce domneșce nu numai la noi, ci chiar și la celelalte națiuni culte, în privința acestor două noțiunii, a căror definițiune are o importanță imensă asupra sorții omenesci.

Mă voi încerca dară a atinge pe scurt și după modestele-mi puteri acésta problemă grea, dar foarte însemnată, voi căuta adică: „In ce constă adevărata cultură a spiritului și care e nobleța inimei?”

I.

Precum este de comun cunoscut, atât experiența de toate zilele a vieții practice, cât și cercetarea critică a filosofilor distinge în ființa, ce o numim om, două substanțe diferite una de alta: una materială, adică corpul și alta spirituală, adică sufletul. Această deschilinire s'a făcut în urma următoarelor observațiuni repetite de mii și de mii de ori. Mai întâiu în ființa omului se petrec stări, care pretind, pe lângă durata de timp, și o estindere în spațiu, cum e s. e. creșterea mânilor, picioarelor și în scurt a tuturor membrilor organice ale corpului și care prin urmare nu se pot ținea decât de o substanță materială. Sunt era alte stări, care, ca să se manifesteze, nu au trebuință decât de un timp oarecare, cum e bucuria, întristarea ș. a. și pe care trebuie să le primim ca fenomene ale unei substanțe nemateriale, numite suflet. Așa dară la esplicarea ființei omenești trebuie să purcedem din principiul dualistic, adică, din punctul de vedere, că omul constă din corp și suflet, ca două ființe diferite una de alta în privința naturii lor. Până astăzi cel puțin nu a succes nici unei școli filosofice, numescă-se acesta materialistă seú spiritualistă, să esplice în mod mulțamitor totă viața omenească din principiul monistic. Acest principiul presupune, că omul seú constă numai din materie, în care cas sufletul este ori numai o materie mai fină, ori efluxul lucrării organelor materiale, seú numai din spirit, în care cas materia este numai o accidentă a aceluia.

Firește, că aserțiunile materialistilor, cum e un Moleschot, Vogt, Büchner etc. află cu deosebire astăzi, în timpul materialismului, mai mult creșterea, de oarece, fiind basate pe experimente practice, zac mai aproape de pricepere, decât combinările adânc meditate ale filosofului speculativ. Dar să bine-voescă a dechiara ori-ce om ne preocupat, care a cetit cărțile acestor materialisti, decă a putut afla în ei esplicări mulțamitoare despre toate procesele vieții omenești. De sigur că nu. De aceea, până când acești învățați nu vor stabili principii, după care să se potă da seamă despre ființa-care fenomen în viața omenească, ne vom ținea încă de principiul dualistic al lui Cartesius.

Purcedând de aci, recunoștem însă, cum ne învață experiența, că sufletul stă în strinsă legătură cu trupul și că nu putem cunoșce activitatea unuia fără celălalt. O pneumatologiă pură nu există. În ce chip influențează trupul asupra sufletului și vice-versa, vedem în toate zilele. Cine nu știe, că „*in corpore sano mens sana*,” și că „ *nihil est in intellectu, quod non prius fuerit in sensu*,” seú vorbind mai concret, că o indispozițiune trupescă produce o stare sufletescă neplăcută? Și tot asemenea, cui îi este necunoscut, că o întristare îndelungată, care este stare sufletescă, slăbește trupul și poate aduce și distrugerea organismului material? Astfel s'a cășunat morțe omenilor sănătoși, punându-i într'un pat, în care se ținea că a murit unul de choleră. La alții li s'au legat ochii și li s'a spus, că li se vor deschide vinele dela mână și că li se va slobođi tot sângele, pe când în adevăr se turna pe lângă mână numai apă caldută; aceștia încă au murit.

II.

Acestea premise, să vedem, spre a putea da un răspuns la întrebarea noastră de la început, care sunt stările, ce se manifestază în sufletul nostru? Acestea se pot im-

parti mai nimerit în două clase: stări sufletești obiective, care nu sunt alt-ceva, decât cunoștințele noastre despre obiecte, unde se înțelege și individualitatea noastră și personalitatea altora — și stări obiective, seú dispozițiunile inimii.

Omul, în care prodomnesc stările dintăiu, se numește în limba de toate zilele om de spirit, om cu cap; ér acela, pe care îl preocupă stările din urmă, om de inimă, seú omul simțemintelor.

A cultiva spiritul va să ăică dară, a produce în suflet un număr cât se poate mai mare de stări obiective, adică a-și aduna cât se poate mai multe cunoștințe despre lucruri și persoane. Dar cu conglomeratul acesta de cunoștințe singuratice nu este destul. Se cere, ca după legile logice ale sufletului, să prelucrăm representațiunile sensuale, prin lucrarea facultății numite minte, în noțiuni, judecăți și silogisme, ér acestea să le aducem în neș prin activitatea rațiunii, așa încât să cuprindem chiar și lămurit atât singuraticele obiecte, cât și universul întreg împreună cu legile, care domnesc în acesta și principiul seú ființa supremă, care dirige toate. Numai cel ce cunoșce lucrurile, le judecă și pătrunde, poate pretinde a avea un spirit cultivat. În sufletul unui astfel de om se cuprinde o lume întregă. Despre astfel de omeni ăice filosoful Schopenhauer: „De câte-ori moré câte un om, de atâtea ori piere câte o lume, pe care o portă el în capul seú; cu cât capul seú e mai inteligent, cu atât lumea acésta e mai limpede, mai chiară, mai însemnată și mai estinsă, cu atât e mai spăimântătoare căderea ei. Cu dobitocul piere numai o rapsodiă, seú schiță miserabilă a unei lumi.“

Omul cu spirit cult își are ideile sale proprii despre lucruri și referințele acestora, e drept în judecata sa despre alții și nu se încovoe ca trestia după capriciele unuia, seú altuia. Cu cât se adâncește omul mai tare în meditațiuni asupra lucrurilor, cu atâtea se convinge mai tare, că cursul schimbărilor în natura esternă și în destinele omenilor se întâmplă după norme stabile, ideale. Acolo, unde ochiul nepricepător al omului necult observă numai un joc al întâmplării, seú un chaos fără regulă, acolo cunoșce omul rațional domnia legilor, care fiind însuși raționale, se pot cuprinde cu rațiunea noastră. Ba, omul rațional cercetează, să afle scopul întregului și caută a cunoșce în aședământul universului, pe ziditorul lui și sublimel însușiri ale acestuia.

Cultura spiritului constă dară, în înmulțirea ideilor corecte și aducerea acestora în neș logic.

III.

A doua clasă de stări sufletești sunt, cum am ăis, cele subiective, seú simțemintele și nizuințele. Totalitatea acestor stări sufletești se numesc inimă. Inimă! ce cuvânt momentos! ce abundență de cugetări, impresiuni și simțeminte nu se înfățișază sufletului nostru la esprimarea acestui cuvânt, câte amintiri nu se deșeptă în noi! Esistat-a vre un moment în viața noastră, în care să nu fi fost inima părtașe într'un mod seú altul? Nu este inima, care a iubit, a plâns, a sperat și a urit? Nu exprimăm de mii de ori numele ei, spre a arăta, ce emoționează internul nostru în cele mai diferite pozițiuni?

Decă vom întreba, ce este inima, pe poet, care

de sigur are un drept de a fi întrebat, deo-are-ce inima jăcă în poemele sale una dintre principalele, deși nu cea mai principală rolă, el ne va răspunde, că inima este conținutul a tot ce e frumos și sublim, că e reședința amorului și a tuturor simțimentelor înalte și că în ea sunt adunate nu numai plăcerea și bucuria, ci și orî-ce întristare și durere. Din inimă ies, când tonuri de entusiam sublim, când strigăte de durere, întristare și dor; de inimă ruptă, seî bolnavă mōre cel cuprins de amor seî de supărare. Fără inimă, după el, nu e nici poesiă, nici demnitate omenescă. În nemărginitul sistem al lumii cel mai frumos mărgăritar al naturii, în diadema sa de rađe diamantul cel mai scump din șirég, minune, dintre tōte cea mai sublimă, cap-d'operă în spațiū și timp, e inima în sguduirile sale, e inima în beția sa." (Schmidt. v. Lübeck).

Acēsta e descrierea poetică a inimei. Țr în sens psihologic se 'nțelege sub inimă în genere acele simțeminte și nizuințe, care dirigēză faptele și acțiunile nōstre în consonanță cu ideile ce le avem despre lume.

A-și nobilita dară inima, va să dīcă, a înăduși din nașcere dispozițiunile cele rele ale inimei, și a lăsa, ca să se înrădăcineze numai simțeminte, care corēspund scopului sublim al omenimei. Anume în privința morală, a nizuī că să ne apropiām în acțiunile nōstre tot mai tare de învēătura sublimă a mântuitorului „Ce ție nu-ți place altuia nu face;” seî de maccima eticā: *Neminem laede, imo omnes, quantum potes, juva.*

Etă dară ținta, cătră care trebuie să nizuēscă șcōla.

C i d

după romāne spaniole compus de **Johann Gottfried de Herdar**, tradus verbal în metru original de **Vasile Michail Lazar**.

Cid sub Don Sancho cel Tare.

XXIII.

Sgomot, lupte, foc și sânge,
Voci rēsboinici pretutindenī,
Tobe, cornuri și trompete
Prin Castilia rēsun.

Că-cī abia a pus Don Sancho
Și cu frații seî în criptă
Al tatălui seî sicriū,
S'aruncă pe cal și dede
Pretutindenea signalul
De rēsboiū în contra lor.

Toți vasali și-ī adună,
Nu sub titlul ca să scōtă
Pe-aī seî frați de pe moșiă,
Ci cu scop ca să le cēră
Jurāmēntul de vasali.

„Vai Rodrigo, 'n ce durere
Mē lași Țr,” dīcea Ximena.
„Astă nouă
Lovitură
Dintre dōuē
Una-mī curmă:
Esistința,
Seî răbdarea cel puțin.

Ca să-mī laud eū credința
Nu-mī stă bine, că-cī ea este
În amor cea mai frumōsă
Datoriă; dar amoru-mī
Și credința — despărțirea
Asta lungă-a meritat?

Te-aī decis, o vai de mine!
Astă nouă
Lovitură
Dintre dōuē
Una-mī curmă:
Esistința,
Seî răbdarea cel puțin.

De te și ador, Rodrigo,
În amor, nu șciī, că timpul
Tōte, tōte le 'nvecheșce
Și că 'n inimă amorul
Cel mai intim veștejeșce

Dēcă astfel îl negliși?
Asta nu-e amenințare,
Că-cī în fapte și 'n cuvinte
Pe Rodrigo 'n veci Ximena
Nu-l va vātēma. Gelōsă
Ar muri 'n credința ta.

Te-aī decis! vai, seî vieță
O voiū părăsi 'n suspin,
Seî răbdarea cel puțin!

Inimi bărbăteșci ingrate!
Pe voi nepăsarea nōstră
Vē aprinde, Țr credința
Stinge focul de amor.
Cunoscēndu-vē, putēre-am
Noī, bărbați, să vē mai credem?
Spune-mī drept, mai șciī, Rodrigo,
De acele jurāminte,
Lingușiri prea dulci și lacrimi
Și făgădueli, ce-odată
Tot dīceaī că-mī vē păstra?
Tōte-aū dispărut din suflet
Și din inima-ți crudelă;
Ca peste nisip un Zefir,
Timpul tōte le-a răpit.“ —

Bravul căpitan sărută
Fraged a Ximenei față,
Jură pe mănērul spadei
Că la ea se va rentōrce
Credincios, seî mort, seî viu.

Mult timp se luptară frații, —
În Castilia Don Sancho,
În Galiția Don Garzia,
Mai întâiū la granițe.

Toți în fine se 'ntēlniră
Și din tōte părți cădură
Bravi bărbați, ba chiar Don Sancho,
Sancho însuși cădu prins.

Mai pe-aci, ca cel ce lupta
Fără drept o începuse
S'o finēscă cu rușine;
Că 'ntre toți ostașii Sancho,

Regele, fu cel mai tare,
Dar și cel mai laș din toți.

Alvar Fanez, cel mai intim
Prietin al lui Cid, vēdēndu-l
Prins, alērgă, nāvăleșce:
„Vindētorilor! dați drumul
Regelui,” sibiēră 'n turbare.
Auđindu-l daū la fugă
Țmpietriții Asturiani.

Sancho, regele, e liber; :
Lupta însă e pierdută.
Scăpând el, vro șese sute
Castiliani abia-ī rēmase.
Șese sute Castiliani?
Contra unei lumi atăția
Sunt destui, conduși de Cid!

Țtă-l vine. Cât îl vede
Pe-armăsarul seî Don Sancho
Strigă tare la armată:
„Sus, ostași, de nou la luptă,
Vom învinge, Cid soseșce!”
„Cid, prea bine, chiar la timpul
Cel mai potrivit soseșci!” —

„Dar tu nu soseșci la timpul
Cel mai potrivit, o rege,
Pe-acest loc!” rēsponde Cid.
„Tu să fii rēmas mai bine
Să te rogī cu pietate
La al tată-tēū mormēnt;
Nu să seceri în rēsboiul
Cel nedrept, ce-l porți cu frații,
Asprul tată-tēū blāstem.

Acum prind pe Don Garzia
Fără voe; însă caută
Ca s'o fac pentru onōre,
Caut s'o fac, că-ți sunt vasal.
Seî il prind, seî mor mai bine
Ca soldat. Dar ție, rege,
Nici învingeri nici desastre
Nu-ți aduc în lupta-acēsta
Gloriă, ci umiliri“.

Chiar voia să viziteze
Don Garzia locul luptei,
Făr a șei de vr'o schimbare,
Când aude ér signale
De bătaia; luptă nouă
Între frați s'a început.

Dintre-ai săi vasali Garzia
Prins de-odată se trezește:
„Vai! dar ce faci, brave Cid?“ —

„Rege, fac ce pentru tine
Încă-ai face ca vasal.
Sôrtea vrea acuma astfel,
Sufere-o și tu ca eu!“

XXIV.

După-ce Don Sancho prinse
Pe-al său frate Don Garzia
Și-l închise 'n turnul tare
Dela Luna, se repede
Ca un șoim ce 'nsetoșeză
De un sânge mai fierbinte
După prada cea dintâi
Contra soru-si Elvira
Și scoțându-o din Toro
Ô aruncă 'n mânăstirea
Întărită din Burgos.

Acum trage Don Alfonso,
Regele Leonei, spada
Și strigând în fața lunei
Face-apelul următor:
Că 'n a tată-său memoria
Ca să-și apere regatul
Întreprinde-acest război.
Nu cu frate-său se luptă,
Nu! ci cu apărătorul
Unui răpitor sêlbatic,
Cu apărătorul Cid.
„Că-cî,“ — dicea el, — „pécătoșii
N'ar comite fapte rele
Făr' a bravilor sprijonă.
Omul cel mai bun se strică
În serviciul celor rei.“ —

„Spune-mî,“ îl întrebă Sancho,
„Diamantul țerei mele,
Nu se luptă 'n contra mea?“ —

„Dumnezeu e drept,“ răspuse
Cid lui Sancho, „însé rege,
Frate-tău pentru dreptate
Nedreptate află ađi.“ —

„Sus, la arme!“ strigă Sancho,
„Fluturați drapeluri, ștéguri,
Că-cî s'apropiă Leoneșii,
Sosesc lei de stindarde,
Dar nu-s lei acei ce-î pórta,
Pentru ei avem noi turnuri
Și casteluri de 'nchisori.“ —

„Sus,“ — adaugé Cid — „la luptă,
Că-cî ei sar în contra mea!“

Mila Domnului cu-acea
Ce pornesc în contră-ți, brave
Cid, tu flórea Spaniei,
Tu model de cavaleri!

Astfel plécă ei la luptă.
Don Alfonso se trezește

Prins odată cu Don Sancho,
De Castilianí acela,
Ér de Leoneșii acesta,
Făr a 'nvinge care-va.

Cid s'aruncă-acum călare
Pe-armăsar în ceta celor
Ce țineau pe Sancho prins.
„Prindeți două, său pe nici unul!“
Strigă Cid. „Nimic din două!“
Dicé aceștia. Cid răspunde:
„Prindeți două său pe nici unul!“
Și-al său rege fu scăpat. —

Prins rămâne Don Alfonso
Și-'nchuiat în mânăstire.
Din acésta Dona Uraca
Pentru onórea, care 'n public
El lui Cid o arétase,
Dându-í drumul spre Toledo
La-Ali Maimon i'a trâmîs.

XXV.

Spre Zamora cea 'ntărită
Naintéză-acum campania.
Fără număr sunt ostașii
Și-ale regelui proiecte. —
Brave Cid, tu nobil duce,
Spre Zamora porneșci tu? —

Regele-í spunea pe cale:
„Ce e drept: cetatea asta
E cioplită ca din stâncă
Ca cu stâncă-í ferecată,
Zidurile ca lungimea
Unui om îi sunt de gróse,
Turnurile-acestor ziduri,
Forturile să le numeri
Chiar o ți-ár trebui.
Nu e 'n stare om s'abată
Pe Duero, care-o strînge
Ca pe-o fată 'n brațul său.
Cid, să-mí dea Zamora mie
Soru-mea, eu o cetate
Întărită ca acésta
Cât e Spania n'ası avea.
Dragă Cid, ca cea mai scumpă
Moștenire, i-am jurat eu
Tată-meu, că pân' la mórte
Îți voiú oferi onóre
Și-al tău sfat îl voiú urma;
Dragă Cid, tu stâlpul casei
Nóstre, fă-o pentru mine,
Mergi cu vestea la Zamora,
Dela soru-mea o cere,
Dă-í în schimb orí-ce voieșce,
Însé nu-ți uita adausul
Că rugarea ne'mplîmind-o
De ce m'am rugat voiú lua.“ —

Cid răspunde: „đeu, eu nu știú,
Că din ce mă uit mai bine
La ale Zamorei ziduri,
Dintr'atáta mai mărețe,
Mai sumețe mi se par.“ —
„Da!“ răspuse Sancho, „drept ai,
Zidul care nu se teme
Nici de tine-í cel dintăiü.“

Mergénd Cid cătră cetate,
Al său sprinten cal Babieça
Pasă 'necet și 'ngândurat.

XXVI.

Încă tot jelea Zamora
Mórtea regelui Fernando
Celuí Mare. Tóte 'n vcluri
Negre erau îmbrăcate,
Și biserici și altare.
Nici un ton de bucuriă,
Nici un cântec de iubire
Nu mai rêsuna pe strade.

Principésa Dona Uraca,
Ea jelea, plângénd amar,
Mórtea marelui său tată,
Dar mai mult pentru málnirea
Ce-í făcu ea 'n césul ultim,
Pentru multa-í bunătate,
Pentru-a sorei trístă sôrte,
Prigonita Dona Elvira;
Pentru-a fraților cădere,
Don Garzia, Don Alfonso,
Și — ce nimenea n'ar crede! —
Mai era ea nădușită,
De un dor nestins, Uraca;
Astă pierdere-o va plange,
Tóte de și le-ar uita.

Că-cî în lume fericirea
În amor pärechiă n'are,
Păstorița cea iubită,
Numai ea este regină.

Adâncită 'n gânduri grele,
Jélnică ședea Uraca,
Când la porțile Zamorei
Fără veste-apare Cid.

XXVII.

Chiar voia să călărăscă
Cu ostași vr'o cinei-spre-dece
În Zamora Cid, când straja
Îl opreșce chiar la pórta.
Strigătele și tumultul
De pe stradă-ajung în urmă
La Infanta tot crescénd.

În vestmintele-í de jele
Sus pe ziduri ea alérgă,
Vede pe-a Castiliei spaimă
Dinaintea ei, pe Cid.
Mândrii ochi îi lácriméză
Și lipindu-se cu pieptul
De zid, fața-și desvleșce
Și 'ntindénd a sale brațe
Strigă gróznic cătră el:

„După ce-ai voit ca noi dușmaní să-ți fim
Pentru-ce mai bați în pórta nóstră ér?
După-ce prin tine 'n jele-aičí trăim,
Ce mai vii din nou? n'avem destul amar?
Ađi a prietiniei mască ți-a scăpat,
Nedreptății brațul l'ai împrumutat —

Înapoi, o Don Rodrigo!
Că-ai rêmás fără onóre,
Înapoi, superbe Cid!

„Unde-í juráméntul, care l'ai rostit
Mie, principesei, că mă vei scuti?
Mie, care-odată, ah, te-am și iubit
Și-al tău chip și 'n aste ziduri ți-am cinstit,
La cari vii cu gândul de-a le risipi?
De când fericirea nouă te-a 'mbétat,

De-ale tinereții zile îți-ai uitat
Pe cari tu la curtea noastră le-ai gustat.

Înapoi, o Don Rodrigo!
Că-ai rămas fără onore,
Înapoi, superbe Cid!

„El, cui armătura tatăl meu i-a dat,
Mama cu-a sa mână calul i-a condus,
Pintenii de aur eă i-am încheiat,
Pe marmora aspră genunchiul mi-am pus,
N'a văduț ce vede ori și care fată,
Nu se mai gândește la ce-a fost odată,
Ci la ce-i acuma. Și eă m'am gândit
Des la câte cerul nu mi-a dăruit,
Că-că am fost nedemună. Căt l'a rădicat
Tatăl meu de sus, pe-atât de jos m'a dat,
Astfel să-mi plătescă cine-ar fi gândit?

Înapoi, o Don Rodrigo!
Că-ai rămas fără onore,
Înapoi, superbe Cid!

„Mie ca femeia mândră, simțitoare,
Nu-mi stă să rog ceriul ca vr'un rău să-i dea,
Deși sumeția lui cumplit mă dore,
Deși sinu-mi arde de un tainic chin
Și-aște suferințe dela el imi vin;
Vină-asupra-i mila și iertarea mea.
Póte să m'atace ori-cât va voi
Că-că la cavalerul june dela-altar
Din Coimbra 'n veci eă cu drag voiă gândi,
Făr să caut vr'odata răsbunare. Dar —

Înapoi, o Don Rodrigo!
Că-ai rămas fără onore,
Înapoi, superbe Cid!

„N'a oprit să-și calce Sancho jurământul
Ce la mórtea tati însuși a rostit,
Să despóia frații, să le iea pământul,
Sceptrele, pe care ei le-au moștenit:
Don Garzia astăzi geme 'n închisóre,
Don Alfonso însé a dat de-alte rele,
La necredincioșii Mauri află scăpare.
Sancho mai răpește și surorei mele
Toro, moștenirea ce i se cuvine;
Cid nici chiar la asta nu i-a făcut silă,
Ba-l mai spriginește fără de rușine
Ca să mă despóia astăzi și pe mine,
Ca să pórté luptă cu-o femeia, care
Alte arme 'n contră-i decât lacrimi n'are.
De-aceea —

Înapoi, o Don Rodrigo!
Că-ai rămas fără onore,
Înapoi, superbe Cid!“

Astfel dișe, apăsându-și
De zid pieptul, Dona Uraca,
Astfel dișe cătră Cid.

Săgetat de-aceste vorbe
Se oprește Cid și-ntórce
Iute calul său Babeșca:
„Înapoi!“ șopti el singur,
„Înapoi!“ șopti el tainic. —
Trist în tabără se 'ntórce
Bietul Cid dela Zamora,
Și străpuns de-atară săgete,
Cari și fără vèrf întépă
Și ca focul dogoresc.

Stricáciunea mâncărilor și beuturilor fierbinți.

Este un lucru de necredut, cu câtă cerbicoșia țin economiele și bucătăresele la păcatul, de a ne face să consumăm fierbinți produsele vetrii, mai mult decât la celelalte păcate igienice ale bucătăriei. Obiceiul, de a ne servi bucatele încă în fierbere, a devenit un adevărat vițiu al bucătăriei. În punctul acesta nu mi-a rășuit încă nici-odata și nicăiri, nici chiar în familia mea, să produc un modus vivendi suportabil între economă și societatea dela masă. Odată, când nu mai putui răbda, când supa și cafeua se aduseră tot fierbinți pe masă, luați termometrul de pe părete și-l cufundați, spre spaima economiei, în vasul cu supă. Acesta avu efect. Termometrul arăta 70° C. — cu 32 mai mult decât căldura sângelui. Dar fiă-care ar trebui să pricepă, că este o tortură a-și turna pe dinți și limbă o fierțură de 70° C., pe care nu o verși pe picioră fără a te opări. Și totuși nimeni nu vrea să înțelegă atâta. A scărda într'o apă atât de fierbinte chiar o parte a corpului mai puțin sensibilă decât membrana gurii și smalțul dinților, ar însemna a omorî omul întreg. Și gura, cu tot ce conține, trebuie să se lase a fi opărită, numai pentru că așa este moda bucătăriei, tirănia culinară a economiei. — Căt de pedant este cel ce se scărda pentru cură, când măsură cu termometrul cele 25 seú 28° C. ale băii sale. Cum ar înjura el, și pe drept, decă servitorul băilor i-ar încălđi apa până la 50° C. Și același óspe de băi își scărda în totă diua, la prănd, gura și obrazii cu fierțură și bucate de 60° seú mai mult, fără să cugete la ceva seú să se témă de ceva.

Scopul acestei indigitări igienice este a desbăra bucătăresele de a ne servi bucatele atât de fierbinți. — Este comic, să te uiți, cum face fiă-care grimase particulare, când duce la gură cele dintăi linguri de supă. Fără voe încreșșe fruntea, corrugator supercillii, și-și contractează toți muschii feții și ai bărbiei. De multe ori ași fi dorit să posedez fotografia unei societăți de masă în momentul, când năvăleşce cu lingura seú furculița asupra celei dintăi mâncări fierbinți. Decă dobitocele nóstre dela trócă ne-ar vedea pe noi ómenii lăngezind înaintea bucatelor arđetóre, și înghițind cu mănăie, ca „măncătorii de foc,” bucățile fierbinți de cartofi, cum ar clătina ele din cap asupra acțiunei nóstre iraționale.

Odată mă aflam la améđi într'o casă țărănescă. Fata țăranei voi să ducă nutrețul încă cald în tróca din grajdiú; țărana își pământul fata și o întrebă, că óre voeșce să ucigă seú să bolnăvescă vacile cu acel nutreț fierbinte. Tot acea femeia, care avea milă de dobitoce, duse în același moment strachina cu varză fierbinte de pe vatră direct la masă. Ér flămândiú, cari așteptău cu nerăbdare, esecutară înaintea mea acel joc interesant de grimase, a căruia privilegiște m'a înveselit de multe ori. Acestă icónă cu variațiunile sale mimice este demnă a fi zugrăvită de un artist ca Hasenclever, care a zugrăvit odată de pe natură „Proba de vin“ cu atâta măestrie! Tineri și bătrâni își ascut boturile de-asupra lingurei fierbinți; din tóte părțile se aud suflări și sorbituri pe marginea lingurei, un susur și un șuerat, ca și când mâncarea ar fi spre pedepsă. Se

pare, că ómenii au problema, de a constata cu limba și gura la fiă-care mâncare punctul de ardere al membranei și temperatura de ruptură a smalțului dinților. De aceea se silește fiă-care de a duce la gură primele bucăți cât se pòte de fierbinți și aci le face să jòce între fălcii și dinții de sus.

Efectul imediat al obiceiului detestabil, de a mânca foc, este moderna miserie generală a dinților cu tóte urmările sale stricacióse sănătății. Armata dentiștilor își bazează existența înainte de tóte pe păcatul tot mai lăfit al bucătăreselor, de a pune pe masă mâncări și bèuturi la o temperatură de 50 — 70° C. O statistică dentistă a bucătăreselor de meserie, care gustă bucatele de-a dreptul din óla, unde fierb, n'ar putea constata nici o bucătărăsă mai bêtrână cu dentură conservată. În privința turburărilor secundare în nutrirea corpului și în adăpostirea țevii de respirat în contra prafului, turburări produse prin pierderea dinților, cu deosebire a dinților tăietori, ne va descoperi minuni viitoare statistică ethiologică a medicinei.

Până astăzi se caută o esplicare, de ce dinții fălcii superioare se strică de regulă mai curând, decât ai celei inferioare. Între alte cauze se presupune că alcalescența scuipitului, care se află cu deosebire pe falca inferioară, scutește dinții. — Dar ajunge să urmărim în gură drumul

unei bucături prospete, pentru a ne convinge îndată, că stricarea dinților, cu deosebire în falca de sus, este un proces de ruptură mecanic, produs prin contrastele de temperatură din interiorul gurei. Bucătura fierbinte se balanzăză mai întâiu pe limbă printr'un efect involuntar al mușchilor limbei, cari cu timpul câștigă o mare îndemănare în acel esercițiu. În această operațiune bucata se lovește din când în când de dinții fălcii superioare. De aci urmăzează că dinții superiori se gāvănesc mai curând și adică pe partea interioară. Precum în sticlării e de ajuns ca cilindrul de sticlă să fiă atins într'un singur punct cu instrumentul de rupt, pentru a crepa, tot așa și bucata fierbinte trebuie să atingă numai în trecèt suprafața dinților, pentru a începe gāvănirea, care se continuă pe urmă prin influințele chemice ale unor materii ca zaharul, acidele etc.

Din aceste indicațiuni vom deduce învêțătura următoare: să dăruim economelor seú bucătăreselor noastre, decă nu le putem desbăra altfel de păcatul indicat, ca present de crăciun un termometru de supă și de cafea. În modul acesta ele vor putea determina termometrice temperatura maccimă, la care se pot aduce mâncările pe masă. Ómenii muceđi de bêtrâni mărturisesc des, că în vieța lor n'au băgat ceva fierbinte în gură.

Dr. Glaser.

Viéța poporului român

de Oreste Dlujanski.

(Continuare.)

b) Peșitul.

Am vèđut, cum se îndrăgesc tinerii, acum să vedem cum se légă de a petrece la olaltă pe vieța. Când iubește Românul, face primul pas important; al douilea este însuratul. Dar înainte de cununie, sunt unele datine și ceremonii, pe care poporul le păstrează, ca ó comóră scumpă, lăsată dela moși strămoși.

Pentru pasul întâiu nu trebuie concediul părinților, că-cî amorul are mai mare bine-cuvântare și putere decât cea părintescă. Al douilea pas însă cere bine-cuvântarea părinților, precum ăice și maica biserică: „bine-cuvântarea părinților întărește casele fiilor.

Dar, fiind-că nu-i lucru frumos să cêră feciorul fata de-a dreptul dela părintele ei, seú să cêră ea dela tatăl-seú să-i dea un bărbat, de-aceea și obiceiul de-a trâmite „staroste“) e fórte acomodat.

Peșitorii se trâmite numai din partea feciorului, ér nu și din partea fetei. Ei merg de obicei într'o ăi de sêrbătóre seú dumineca cătră sêră, în unele locuri și înainte de ce mișește de ăi, ducând cu sine în traistă o ploscă de rachiú, — pe unele locuri și un măr înfrumșet în tot felul, având înlăuntru bani de argint. Cu cât e mirele mai avut, cu atât pune mai mulți bani de argint seú de aur în măr.

Acest obicei ne reamintește mărul de aur din grădinele Hesperidelor. Hercule a putut câștiga acest măr din mijlocul leilor ce-l păziau; dar mirele român l'a câș-

tigat cu sudórea feții sale — adică banii ce-i-a pus în láuntru — și-l oferă miresei din adâncul sufletului seú.

El ne mai aduce aminte și de mărul ăinei Eris, care a fost ansa certei între Iunon, Minerva și Venus; se șcie că Paris prin judecata sa l'a dat Vinerii.

Tot așa, precum a dat Paris mărul acela celei mai frumoșe, astfel dă și mirele român în ăiua de ađi un măr frumos împodobit finței celei mai alese dintre tóte femeile, se înțelege câte le cunoșce el.

Când vin peșitorii la peșit, nu spun de-adreptul de ce-au venit, ci se iéú la vorbă pe departe ca să nu se pricépă omul de casă. Daú la dél, daú la vale până ce vine vorba și de fată.

Apoi se sfătuesc, că ar fi bine, să o pună la cale, până ce-s părinții în vieța, ca să nu rămăe fata pe la ușile altora. Pe când vorbesc așa, étă că scóte cel care-i bun de gură plosca din traistă, o învêșce într'o năframă cusută cu borangic și încep a cinsti puind la cale că pe dumineca viitoare vor veni să peșescă fata. Mai totdeuna se spune tatălui fetei că au să vină peșitorii.

Dumineca soșeșce, și omul se pregăteșce, ca să aibă cu ce primi peșitorii. — Étă că întră starostele c'un vătăjel (vornicel) și cu-o rudă de-ale mirelui și încep a ăice:

„Bună vreme la cinstita adunare!

Și la cinstiții socrii mari!

Cum trăiți? cum vé aflați?“

Socrii:

„Mila Domnului, ne aflăm bine;

Dar D-Vóstră séma vé dați

Pe la noi ce căutați?“

Vornicelul:

„Noi umblăm

Și căutăm

Séma bine ne dăm,

Frica niméruí nu purtăm;

) Staroste e cuvânt slav și însemneză cel mai bêtrân, care era la Slavii vechi ocărmitorul unei familii. Staroste ca peșitor încă e un om cam în vèrstă și mai ales un om vorbăreț și care se pricepe la lucruri ca acestea. —

De unde venim
Șcim,
Și unde mergem
Cunoscem;
Că-cî noi suntem
Solî împărătești,
Ómenî bunî dumnezeșci
Și-avem poruncă 'mpărătescă
Nime să nu ne opréscă.
Deci D-Vóstră sunteți rugați
Bine să ne ascultați,
Când noi vom cuvênta
Și séma bine ne-om da:
Al nostru tinêr împérat
De cu séra ne-a chiămat
Și astă poruncă ne-a dat:
„Să strîngeți cete de voinici,
„Cu topórá mari și micí,
„Ca să facă vênătóre
„De pasêri gâlbíore,
„De blânde căprioře.“
Noi cu toții ne-am supus
La vênătóre ne-am dus;
Éră împératul în spre séră
Zări o urmă ușórá
De sprintenă și mândră fêră
Unii dic că-î pasere din raiú
Să fiă împératului bună de
traíu.

Alții dic că-î urmă de dînă
Să fiă împératului în grădină,
De frumóse roduri plină.
Atunci al nostru împérat
În scări de aur s'a aruncat
Peste mândra óste-a căutat
Și apoi a cuvêntat:
„Cine-a fi în stare
„Să prindă astă fêră,
„Și pe urmă-î să se ducă
„Și răspuns apoi s'aducă?“
— Atunci noi ne-am ales
Și pe loc am purces
Din urmă în urmă,
Ca păstorul după turmă;
Și venind noi trei voinici
Și-ajungênd acum aici,
Ca suflarea vântului
Pe fața pământului,
Am zărit, cãdênd pe casă
O stea mândră luminóasă
Și-am mai vêdut o florícică
Mai mândră decât o stea,
Care ca flori înflorește
Dar de rodit nu rodește.
Ímpératul nostru-o vrea
Și ne-a trâmisi după ea,
Ca să i-o ducem mirésă,
Să și-o facă 'mpărătesă.

Apoi Vornicelul (vêtăjelul) tace; ér cimpoerul séú lăutarul, stând într'un colț, întónă o melodie veselă, dar așa de încet, încât pre toți îi umflă risul.

Parinții răspund, că o astfel de fiéră n'aú vêdut de când sunt, dar încă să vie la casa lor. Vornicelul și starostele îi dic omului de casă, să nu se mai codéscă; acesta aduce pe bunica fetei și dice: „pe acésta o căutați?“ Cimpoierul pornește o doină de jele, ér pețitorii strigă cu toții: „Nu! nu-î acésta!“

Baba se dă înlăturî și după dênsa vine nevasta de casă și dice: „póte pe mine m'e căutați!“

Pețitorii răspund: „Nu! n'o vrem pe acésta!“ — Apoi vine servitórea casii unsă, innegrită, ér nevasta de casă dice: „Na! decă nu m'ați vrut, aveți pe acésta!“

Tatăl fetei observă: „Na! v'am găsit-o! așa că-î frumósă?“ Vêtăjelul răspunde: „Ba nu! ba nu! — n'ai găsit-o, pentru că a nóstră este cu pèrul de aur, cu ochi negri ca murele, cu dinții ca mǎrgăritarele, cu buzele ca trandafirii, cu fața ruptă din sóre și cu chip frumos ca de dînă!“

După acestea aduc parinții fata din cămară, gătită și 'mpodobită cât se póte mai frumos; lăutarii orî cimpoerul își rump strunele orî cimpoiul cântând și jucând la ușă de bucurie, pentru că s'a găsit fiéra, ce-o vêduse tinêrul împérat, când a fost cu dênșii la vênătóre.

Decă se știu tinerii unul pe altul, adică așteptaú cu dor să se unéscă, atunci se face lucrul de grabă. Dar când are fata un iubit, pe care nu-l voesc parinții, atunci cam cu greú se dă la cale. Decă dau parinții fata cu sila, atunci să te feréscă Dumneđeu cât mai blastemă ea:

„Tună Dómne și trăznește
Tună 'n cel, ce despărtește
Pe un ficior și pe o fată
Când iubirea-î infocată!“

Fiă mirele cât de avut, decă are fata un iubit, ea

nu vrea să mérgă după acela. El îi e urit. Ea cată a fugi să nu mai audă de numele lui:

„Duce-m'oiú, n'oiú mai veni,
Cu uritul n'oiú trái,
Că uritul n'are léc
Numai trei scânduri de brad
Și-o cruce mare la cap!“

După ce pun tóte la cale, se întorc pețitorii la mire, și-î spun că lucru-î de minune. Apoi vine și acesta cu parinții séi să facă logodna și să grijéscă de nuntă.

Parinții mirelui, intrând în casă, se dau la vorbă cu parinții miresei și fac fóea de zestre.

De zestre capêta fata dela țeră totdeuna lucruri din casă și anume, ce se atinge de așternut, capêta ea: perini, obéluri (decă are) prostiri, lácceri (țóle) și alte mǎrunțișuri, strae ca: pieptare, cojóce, sumane, cațaveici, ș. a.

Apoi din vite: o vacă cu vițel séú mai multe, 4 pǎrechii de boi, dar și mai pușin, câte-o dată și mai mult; oi, găini, rațe, gâșce ș. a.

Din pământ: o falce séú mai multe, adică cum le dă mâna parinților.

Apoi vin mai multe mǎrunțișuri.

Pe când vorbesc parinții de zestre, mirele povestește cu mirésa în altă casă, pentru a o cerca ce aplicare ar avea cătră dênsul. Decă e mirele din alt sat, caută să se convingă din fir în pèr despre credința ei, că-cî el n'a avut timp altă-dată, i-a fost peste mână se vie din alt sat la dênsa, și numai pe la hram séú la vre o nuntă s'aú putut întelni.

După ce s'aú pus lucrurile la cale, adică s'a făcut aședarea, merg și parinții fetei la mire acasă. Acésta se 'ntêmplă mai ales, când mirele-î din alt sat și nu-l prea cunosc parinții fetei, că-cî decă-î mirele din acela-și sat, îl cunosc prea bine ce are și ce pómă e.

Acésta cale séú vêdută se numește „revedere.“

c) Logodna.

După ceremoniile dela pețit urméză „logodna“.

Tinerii merg la preotul din sat și-î duc o găină grasă, un șip cu vin séú cu rachiú, după cum îi place Sântiei-séle, un colac, nici prea mare, nici prea mic, și-l rógă să aibă bunătatea de-a veni până la dênșii acasă să-î logodéscă, că nu i-a fi degéba. Preotul le promite că va veni, érá ei îi sǎrută mâna și se întorc acasă.

La logodnă vin și alți ómenii din sat, nu atâta să privéscă, cât să se hránéscă.

Se aședă mesele și se așteptă preotul. Acesta își face datoría, ér ómenii se uită. Tinerii pun inelele într'o farfurie cu gréú și le dau în mâna preotului, care le binecuvintéză și schimbându-le le dă tinerilor.

Apoi se pun bucatele pe masă; preotul le binecuvêntă și óspeții se pun să mǎnânce. Când se rădică dela masă, toți uréză tinerilor traiú bun și îndelungat.

După logodnă se hotárește diua nunții și se plátește preotului pentru „veștiri“, care se fac în trei dumineci séú sêrbătorii după cum e cunoscut.

Acum mirele alege doui vornice (vêtăjei), ér mire-sa își alege drușcele!).

Vêtăjeii capêta câte-un bețișor c'o nǎframă cusută

!) Drușcă vine dela cuvêntul slav „drujba“. Rolul lor se va vedea mai încolo.

pe la cornuri și legată de băț cu cordele roșii se cu lână roșie. La căciulă poartă atât mirele cât și vorniceii flori artificiale. Mirele poartă flórea de când s'a logodit până după masa cea mare, ér vorniceii numai din ziua, când încep a pofti la nuntă, până când le place.

Mirésa dá drușcilor de cusut, fiă cămeși de sócră, socru, cumnați, cumnate, fiă năframe; ea însăși cóse cămașa și năframa mirelui. — Afară de drușci mai cos și alte fete la cămeși, cu speranță că vor fi chiămate la nuntă. — Drușcile-s amicele miresei, fiă o soră seú vară, fiă sora mirelui; decă nu-s rudeni, pot fi și străine, dar numai care au copilărit cu mirésa.

— Vorniceii încă sunt amicii mirelui. —

Cu o săptămână înainte de nuntă merg tinerii în tótă ziua la preot să-î învețe cum au să viețuiescă, pentru ca bine-cuvéntarea lui Dumnezeu să vie peste dênșii.

d) *Invitare la nuntă.*

Sâmbătă după-améđi merg vătăjeii prin sat la învitat. Cum ajung în curtea unui om, iéú cușmele din cap, apoi intră în casă și încep a dice:

„Mirele vestit	Eú ca sol împératec
Astăđi v'a poftit	L'a lui curte vé poftesc
Să faceți o cale	Și decă mi-ți asculta
Și-o cărare	Eú căciula mi-oiu lua,
Pân' la curtea D-séle;	Pân' la pământ m'oiú pleca
La un scaun de odichnă	Și tot voué m'oiú ruga
Și-un păhar de béutură	Să veniți
Cu mai multă voce bună;	De bine-voiți
Că și el de multe ori	Însé să nu bănuți!
Va fi într'u ajutor	

Apoi scot plosca cu rachiú din traistă și cinstesc pe toți din casă dela mare până la mic. — Gospodarii le mulțamesc, că nu i-au uitat.

După invitarea vătăjeilor, încep sătenii — se 'nțelege nu toți, ci numai cei ce vréú să méréú la nuntă, — a aduce daruri, seú după cum se dice, a duc colaci. Unii duc colaci la mire, alții la mirésă, după cum se 'ntemplă.

Ei aduc: găini, oué, făină curată de gréú, brânză, pâne cóptă c'un șip de rachiú seú alt-ceva; dar nici odată nu merge nimeni cu mâna golă. — Cu colaci aceștia pregătesc cei de casă ce le trebuie, că-cí nu le dá mâna să cumpere tóte.

e) *Schimburile dela mire.*

Am lăsat mai sus mirésa și drușcele să cósă cămeși, năframă și alte lucruri pentru nuntă. Acuma sunt gata, numai să începă nunta.

Mirele încă se îngrijește de schimburii. El cumpără pentru mirésă ciobóte, un șaluț, câte odată și cojoc, dar mai ales hobotul. Mai nainte cumpăra și sócrei un șeluț, ađi acésta nu se mai vede; apoi cumpăra cămeși pentru cumnați.

Hobotul e un vél împreunat cu fir de aur, ce se numește și petelă. Pe alte locuri e un șeluț seú un tulpan după cum e obiceiul.

Hobotul îl aduc vătăjeii mirelui și cu alți ómenii din partea mirelui cântând și chiuind.

Cum începe a înséra se pune mirésa pe perină după masă — se 'nțelege în casă la tatăl seú. Lângă ea, de améndoué părțile, se pun drușcele sale, dintre care cea din drépta se numește „drușca cea mare“. Apoi se

impénézá și alți ómenii la masă, dar mai ales neveste tinere, măritate cam de un an seú doui.

— Vătăjeii și ceilalți ómenii cari aduc schimburile, se numesc solii mirelui.

Când ajung solii mirelui cu schimburile și cu lăutării la pórtă miresei, îi opresc portarii miresei.

Aceștia sunt vr'o câți-va de cei buni de gură. — Ei dic:

„Voii voiniceii	Cine v'a înșelat
Mari, mărunței,	Mintea v'a furat?!“
Mândri, tinerei,	Orí v'a fărmeat
Tari ca niște smeii,	De umblați pe-aici
Ce umblați?	Pe sub cești portici?
Ce căutați?	Și ați retăcit?
Unde vé e calea	Că unde-ați sosit
Și cărarea?	Đeú! n'ați nimerit! —

Cei cu schimburile, dar mai ales vătăjelul:

„Ce umblăm	Că noi chiuind
Ce căutam	Și tot hohotind, —
Nimerii n'avem	Vom între
Sama să dăm!	Vom descuia,
Am sosit	Noi cu toții
Și-am nimerit	Strănepoții,
Nu ne-ți înșela	La a noastră 'mpératecă,
Nu ne-ți fărmea	... Cinstită mirésă! —

După aceste cuvinte, dáú cu toți návală să între cu de-a silă, dar portarii nu se dáú ci-í opresc dicéú:

„Mai cu 'ncetișorul	Trebuie să ne spuneți,
Mai cu binisorul!	Din ce țéră sunteți
Cum de cutezați	Și să ne aduceți
Aici să intrați?	O carte curată
Că nu-í cu tãrie	Cu slove însemnate
Nici cu voinicie,	Dela împératul
Ci de bună voie	Mare, luminatul;
Si de-ți și intra	Ca să șcim și noi
La noi a nopta	Cine sunteți voi! —

Vornicelul cel cu schimburile:

„Ca să știți și voi	Ce face a noastră 'mpé-
Cine suntem noi,	rătésă
Écă vé spunem	Spumpă mirésă
Și ne supunem,	— Și érá-și ne-a đis
Ca la împérați	Și érá-și ne-a spus:
Nalți și luminați.	Că el ar veni
Ómenii buni suntem	De-acolo aci;
Și noi ne chiámăm:	Dar are mulțime
Solii împérateci!	De ospețime.
Din țeri românești,	Ímpérați și împératese,
Tinerii Moldovenii	Voivođii, crai și crăese,
La împérat osteni!	Și-aceia nu vréú să-l lese;
— Naltul împérat	Deci numai prin noi
Poronca ne-a dat	Aceștia vr'o doui
Și ne-a tot trãmis	Vrea ca să mai șcie
Și așa ne-a đis:	Ce-are să mai fiă,
Ca să cercetăm	Ce mai face-a noastră
Să ne 'ncredințăm	Mândră 'mpératecă —

Portarii:

— „Asta am dorit	Mâni cu veselie
Asta am poftit!	În curțile nalte
— De acu puteți	Cu flori împénate
Ca să vé 'nbeți	Tot cu flori domnești
Și ca să intrați	Pe ferești,
Cu-ai vostri musicanți	Care-s aședate
Și ca să cântați	Și udate
Și ca să jucați	De-a noastră 'mpératecă
Ađi cu bucurie	Cinstită mirésă.

După acésta intră cu toții în curte și pe când cei mai mulți staú pe afară, prin tindă și pe unde apucă, intră vătăjelul cel cu schimburile 'n casă și începe cu-

vântul schimburilor pășind încet spre mirésă, care, cum șcim, stă în capul mesei:

„Bună vreme!	Și la vênat a plecat
Bună vreme!	Codrii a împênat
Într'acéstă casă	Munții i-a călcat
Ca să mă apropiu	Ca să vênzeze ferî
Și eü	Și sderî;
De cinstita masă,	Ér pe sémă și-a luat,
Maî ales	Că rișii și sderîi
De D-Ta jupânésă	Nu pórtă numái Domniî;
Mirésă.	Ér fiind el vrednic
Că auđii de numele D-Tale,	Și puternic
Că eșci negustoriță mare,	Nici cu atâta nu s'a lăsât
Că și-al nostru împérat	Sfetnicilor
E negustor însémnat	Și Miniștrilor
Tóte têrgurî a călcat	Mare poruncă le-a dat
Tóte satele-a umblat	Și corăbiî au gâtat
Marfă bună n'a aflat.	Și spre mare au plecat,
Ér fiind el vrednic	Toți pe mare ca pe uscat.
Și puternic
Cu-atâta nu s'a lăsât	Sus la têrg la Țarigrad,
Diminéta s'a sculat	Orășel cam însémnat,
Pe ochî negri s'a spălat	Se trezesc ei pe uscat.
Cu straiu nou s'a îmbrăcat	În oraș în Țarigrad
Murgul și l'a cerselat	Ei trei țile au umblat
Și l'a înșeuat,	Pân' ce marfă au aflat,
Cu trimbița trimbițat	Mii de galbinî ei au dat
Și din corn a buciumat	Și în téncurî au legat-o
Mare óste-a adunat	La corăbiî au cărat-o
Sfetnicilor	Și le-a dat Domnul un vânt
Și Ministrilor	Un vânt dulce pe pământ
Mare poruncă le-a dat.	Și ei au plecat

Tot pe mare	Cornișóre și smochine;
Fórté mare	Nișce papucași
Nu s'a cufundat	Că-s drăgálași
Ca și pe uscat.	Nișce iminei ¹⁾
Când la mijloc de cale,	Că-s frumușei.
Cale și cărare	Cioboțele galbióre ²⁾
S'a escat un vânt	Să-ți fiă pentru picioře;
Din fund de pământ,	Să eși des de diminéta
Marea 'nvéluit	La récóre pe verdéta
Năile a gistruit.	Cu mândrul împérat
Și-a fost vântul mare	Améndouî la preumblat;
Atuncia pe mare:	Un fes cilat ³⁾
Un vânt volvurat	Lat
Năile a înturnat	Să-ți fiă de 'nhobotat.
Negóțele-a înecat	Tulpánaș cu floricele
Pentru al lor păcat!	Să-ți fiă de mângăere
Noi căți-va oștenitori	Și-un fesuț cam roșior
De-asemenea călători	Ce dá inimei mult dor,
Pe acolo ne-am aflat	De care
Și-am sărit nu le-am lăsât	Și D.-Tale
Și negóțele mai mîce	Cam de mult țî-a fost cam
Le-am luat tóte 'n caice,	dor!
Le-am adus la D-Vóstră Décă nu mă cređi
Cu tótă sudórea nóstră:	Poftim de veđi! —
Strugușóre și alune	

¹⁾ Iminei = papucași turcești, fără de căpută. Pe timpul Domniei Fanarioșilor în Moldova și Muntenia, au intrat în țeră și se ved și astăzi pe la țeranii avuți din Bucovina; femeile din Bucovina le numesc „strilici“.

²⁾ Mai de mult se cumpérau pentru mirésă cisme galbine, ađi însă nu se mai ved. Prin munți capéta ea opincî. —

³⁾ Cilat e un cuvânt turcesc, însemnéza = naramgiu (portocaliu).

(Va urma.)

Ismail - Pașa.

Egiptul a atras câtva timp atențiunea Europei întregi, grațiă vice-regelui său Ismail-Pașa, care a voit să tracteze cam cavalerésece interesele creditorilor săi.

Ismail s'a născut în anul 1830 și a petrecut în Paris împreună cu fratele său Ahmed până la 1849, când s'a întors în Egipt. Aici a făcut opoziție guvernului lui Abbas, care nu voia să întroducă reforme europene în domnie.

Sub domnia unchiului său Said a câștigat dela Sultanul titlul de pașă; în 1856 s'a dus într'o misiune în Franca și la rentórcere a cercetat pe papa. Mai târđiú deveni membru al consiliului de stat, ba în 1861, în timpul absenței mai îndelungate a vice-regelui, a fost rege și comandantul unei armate de 14,000 de ómeni, în fruntea căreia a sugrumat rescóla Sudanului. În 1863 deveni el vice-rege și fu întărit de Pórta în același an.

Europa a pus mare speranțe în acest domnitor. Și într'adevăr Ismail a urmat drumul reformelor începute sub Said și a nízuit să organizeze administrațiunea după un model european. Sub el agricultura și comerțul au luat mare avânt.

Meritul lui cel mai mare a fost însé canalul dela Suez, la a căruia îndeplinire și-a pus Ismail tóte silințele. Ba în 1866 a jucat și constituționalism conchiámând pe fruntași tuturor naționalităților pentru a întroduce reforme în iustiție, contribuțiune etc.

În genere Ismail n'ar fi fost un domnitor rău, decă n'ar fi ajuns pe mânilor unui Armén cu suflet stricat, Nubar-pașa, care s'a silit în tóte modurile să-l aducă unde a

ajuns: la o cădere rușinósă. Risipirile sale sunt considerabile, și responsabilitatea lor apasă pe acei Europeni, cari s'au îmbogățit pe conta acelei ușurințe de minte a chedivului. Cu ocasiunea deschiderei canalului de Suez a cheltuit 20 de milióne numai pentru festivitați; ér la căsătoria celor dóuë fiice ale sale au ars numai luminări de stearin pentru 200,000 franci. Teatrul zidit de el, societatea teatrală compusă din artiști aduși dela Paris și din Italia, caii săi, haremul său ar fi înghițit comorile lui Ceresus.

Tóte aceste cheltueli se făceau pe conta creditorilor europeni, între cari Francezii și Englezii ocupau rangul întâiú. Urmarea acestei proceduri a fost că Ismail a cădút sub tutela Europei în cesțiuni financiare. Chedivul a cercat tóte mijlócele iertate și neiertate, ca să se scape de controla Europei, făcută prin reprezentanții ei, dar astfel de proceduri i-au cășunat căderea. La cererea Europei, Ismail-pașa a trebuit să demisioneze și locul lui l'a ocupat fiul său cel mai mare Tevfic-pașa. Acest chediv mai înțelept și mai modest promite că va satisface dorințelor Europei. El este de 27 de ani, are numai o femeia și n'a părăsit Egiptul nici odată.

Ismail s'a imbarcat în 30 Iunie a. c. pe iachtul Marusa împreună cu fiii săi Hussein și Hassan. Părăsind portul Alecsandriei în sunetul tunurilor, vaporul se îndreaptă spre Neapol, unde ex-chedivul și-a cumpérat un palat. Astfel pedépsa a devenit pentru Ismail o bine-facere, că-cî acum își póte petrece după plac fără ca Europa să mai controleze acțiunile sale.

In preâmbulare.

Amintiri.

I.

Va fi o lună, de când institutul de credit și economii „Albina“ din Sibiiu a primit dela banca lyonesă din Franca, prin mijlocirea unei bănci din Pesta, avisul că peste puțin se va presenta un Francez, d-nul E. M. . . . la numitul institut, pentru a rădica o sumă de bani.

Într'adevăr acest Francez, un călător pasionat, și sosi, sunt acum câte-va zile. Ne înțelegând nici una din limbile Transilvaniei, dânsul veni la mine.

— „Domnul meu,“ îmi dîse el, „mi s'a spus, că vorbești franțuzește, de aceea mî-am permis a te derangea, pentru a-ți cere unele informațiuni“.

— „Îmi pare bine, domnule,“ răspusei, „că întînesc un francez, deore-ce națiunea d-tale mî-a fost totdeauna simpatică. Sunt la dispozițiunea d-tale.“

— „Înainte de toate permite-mî o întrebare. Ești Maghiar, domnule?“

— „Nu, domnule, sunt Român; moșii și strămoșii mei aũ fost tot Români.“

— „Acum te-ași ruga să-mî spuî decă e ceva important de vedut atît în Sibiiu, cât și în împregiurime?“

— „Întrebare pentru întrebare. Călătorești de gust seũ pentru a face studii?“

— „Nimic mai simplu, decăt a-ți răspunde. Vor fi în curênd șese luni, de când călătoresc Orientul pentru a studia țerile și popórele lui. Am fost în Croația, Ungaria, Bosnia, Herțegovina, Serbia, Montenegro, Bulgaria, de unde am trecut în România. Am sacrificat o lună pentru a studia acéstă interesantă țerișoră, și pe urmă trecênd frontiera pe la Oituz, am vizitat Secuimea, am fost pe la Brașov și etă-mê acum în Sibiiu. De aci voiũ merge la Clușiu, prin Huniedóra, la Arad, prin Alföld, și în fine la Pesta, de unde mê voiũ întórce la Paris. Studiile mele vor fi într'unite într'o carte constătătoare din vre o două volume. Etă scopul călătoriei mele.“

— „Nici nu se póte scop mai interesant. Îmi pare bine, domnule, că aĩ nimerit la un Român, că-cĩ toți călătorii străini — și sunt puçini — aũ fost informați de celelalte naționalități, care n'aũ avut decăt defăimări pentru națiunea mea. Veĩ putea să te convingi, că nu suntem o turmă de proletari, bunĩ de păscut vitele, precum le-a plăcut la mulți a ne numi, ci că formăm o rasă inteligentă, trăim într'o bună-stare relativă și că nu suntem destinați a ne stinge în conglomeratul celorlalte națiuni.“

— „Sunt convins de asta, domnule, și crede că intențiunea mea este a face un studiu serios și imparțial, să mê conving prin propriii mei ochi despre starea lucrurilor, ér informațiunile altora să le trec prin sita désă a criticeĩ celei mai severe. Să veđi, domnule, la mine amorul propriu național jócă un rol important. S'a đis de atâtea ori, că numai Germâniĩ șeiu face studii obositoare cu răbdare și perseveranță, că Francezul e ușor de minte și tracteză toate lucrurile cu frivolitate, încât m'am decis a-ĩ da de minciună. Strapațele și lipsele, pe care le-am suferit în decurs mai de 6 luni, îmi vor fi resplătite prin satisfacțiunea de a fi dat publicului fructele unei munci seriose și perseverante. În lucrarea mea forma va rămânea însê franceză, adică plăcută, atrăgătoare; vrêu ca

cine va începe să cetescă cartea mea, să o percurgă până în capêt.“

— „Te felicittez, domnule, pentru aceste intențiuni laudabile. Pentru a șei însê ce să-ți recomênd, permite-mi să te întreb, cât timp veĩ rămânea aci?“

— „Timpul va fi scurt, că-cĩ mê grăbesc și sunt tare obosit. Măne voiũ fi încă aci, ér poimâne voiũ pleca mai departe. Ași voi să ved un tip de sat românesc și unul săsesc. Pentru cel din urmă mi s'a și recomêdat Cisnădia (Heltau).“

— „Aĩ timp cam puçin la dispozițiune, și nu veĩ putea vedea multe. De altcum în Sibiiu nu se află nimic rar; te veĩ mărgini pe lângă împregiurime. Astfel, decă voești să veđi o rasă frumósă de ómeni, îți recomêd Seliște, un sat important românesc; pe drum veĩ trece și prin sate sășești; decă vrêi să veđi ceva caracteristic și pitoresc, îți recomêd Reșinari, la retórcere veĩ putea trece prin Cisnădie. De altcum, decă dorești, mê pun la dispozițiunea d-tale, pentru a te însoți în escursiune; fără de acésta îți va fi cu greũ să te înțelegi cu lumea pentru a lua informațiuni.“

— „Îți mulțamesc, domnul meu, pentru amabilitate, dar mê tem să nu-ți cadă cu greũ.“

— „Nu, domnule, va fi o plăcere pentru mine, deore-ce eũ însu-mi voiũ vedea aceste locuri pentru prima óră.“

— „Atunci nu mai am nici o obiecțiune; când veĩ avea timp, vom porni, cu cât mai curênd cu atît mai bine.“

— „Vom începe după prânđ, decă nu ești obosit.“

— „Fórte bine, domnule; voiũ învinge obosela.“

După prânđ ne consultarăm încătrău să pornim. Deore-ce timpul era prea scurt, nu ne puteam duce la Seliște; aleserăm dar Reșinari.

Pornirăm însoțiți de un tinêr Reșinari, care bine-voi a ne servi drept călêuză. Peste câte-va minute ne aflam pe minunata șosea, care conduce dela Sibiiu la Reșinari. La drépta nóstră rămase admirabila casarmă de artileriă, póte cea mai mare din Transilvania, situată la capêtul Sibiiului: mai departe, tot spre drépta se înalța, după arborii unei promenade, imposantul spital militar, tot edificii nóuê, care daũ Sibiiului o înfățișare de oraș mare. În curênd ne aflam în mijlocul câmpului. Sêmênături bogate se întindeau de amêndouê părțile șoselei. Spicurile aurii străluceau la rađele unui sóre de vară și undulaũ legánate de un ușor vântuleț. Porumbul, cu verdele lui plin de vieță, contrasta cu aurul grêului și al secării, în care flórea albastră a neghinei forma pe ici pe colo un noũ ton armonic. Vêntul, care suflă mai totdeauna pe la Sibiiu, aducea un miros de fên prospêt din liveđile cosite de curênd, amestecat cu parfumul florilor de tei. Într'o depártare de vre o jumătate de óră înaintea nóstră, verdele închis al dumbrăvii mărginia mosaicul de sêmênături, ér mai departe închidea orizontul un șir de munți, acoperiți cu păduri. Totul avea acel farmec, care produce în om simțemintul de bună-stare. Se părea că miseria nu póte domni în mijlocul unor câmpuri roditoare, în mijlocul unor păduri bogate, în mijlocul naturei rîdênde.

— „Acest câmp e prea frumos,“ đicea Francezul, „este el al unuia singur, seũ împărțit la mai mulți?“

— „Pe la noi sunt pușini proprietari mari“ răspunse, „mai tot pământul e împărțit în părticele.“

Întrarăm în dăbravă. Cu greu își pôte cine-va închipui o promenadă mai plăcută, decât șoséua care conduce prin dăbravă între două șiruri de salcămii de colóre fragedă. Dincolo de aceste borduri încântătoare se înalță arbori tineri, umbrind o pajiște presărată cu flori.

— „Până unde merge acéstă pădurice,“ întrebă Francezul.

— „Până la Reșinari,“ ne spuse căleuza noastră binevoitoare.

— „Șciți, că sunteți fericiți, având la dispozițiunea d-vóstră un drum atât de plăcut?“

Conversațiunea noastră, animată prin farmecile unui peisagiú vesel, trecu dela un obiect la altul, până ajunserăm la referințele etnografice ale Transilvaniei. Cred, că ar fi o indiscrețiune, ca să arăt cetitorilor acéstă parte cam delicată a convorbirei nóstre. Destul, că mă încercai a delătura retăcirile respândite între străini despre populațiunea română. De altcum n'avuți lipsă de multe vorbe, că-cí

d-nul M... avea talentul de observațiune atât de ager, atât de pëtrundător, încât dintr'o singură ochire a cuprins tot adevêrul situațiunei.

— „Nu voiú să fiú preocupat în nici un mod,“ dișe el. „Șciú că s'au scris multe lucruri false despre aceste țeri, dar n'o să le cetesc, înainte de a-mi scrie impresiunile mele individuale. Numai după aceea voiú cerca a compara opiniunile mele cu ale altor autori. Mí-ar plăcea să studieț afund cu deosebire Transilvania, care e remarcabilă sub multe puncte de vedere și tot atât de pușin cunoscută chiar de Maghiarii dela Pesta, ca și când s'ar găsi la capétul lúmei. Dar timpul, care-mi rămâne e scurt, și de altcum mă tem, că n'ași găsi destuí cetitori pentru un teren atât de restrins. Mě voiú încerca a cuprinde numai caracterele principale și unele particularități pitorești. De aceea, o repetez, chiar în Reșinari nu mă voiú opri la lucrurile, care sémână cu cele din țerile Occidentului; numai pitorescul va atrage atențiunea mea. Acéstă procedură ímí va ușura caracterizarea țerii și a locuitorilor ei.“

(Va urma.)

V a r i e t ă ț i .

Doué puteri inimice. Capitala Prúsiéi și a imperiului germán a avut de curënd un óspe interesant. Acesta era principele domnitor Johann de Liechtenstein, care călețorind spre Hamburg s'a oprit o di în Berlin. Așadar aci se afla regentul unei țeri, care de facto este în stare de rebel cu regatul Prúsiéi. Și adică în anul 1866 principatul Liechtenstein a fost unul dintre statele federale, care s'a lúptat alătúrea cu Austria, și pe când celelalte guvernuri au încheiét pace cu Prúsiá, numai pacea între Liechtenstein și cest din urmă stat este necunoscută. În 13 August 1866 a tractat Prúsiá cu Wúrtemberg, în 17 cu Baden, în 22 cu Bavaria, în 23 cu Austria și în 21 Octomvre cu Sacsonia. Despre Liechtenstein nu se pomenesce nicăiri — nici chiar în pacea dela Praga —. Deóre-ce dar, după dreptul de stat, un rebel duréză dela declarațiune până la încheierea păcii, s'a întemplat de astă-dată casul rar, că un domnitor călețoreșce pentru plăcere în capitala unui stat, cu care pórtă un rebel, ce e drept, nesăngeros, dar fórte anevoios, rebel a căruí fine pentru moment nu se pôte prevedea. — După cum se șciá, principatul Liechtenstein n'are nici 3 mile pătrate, ér numêrul locuitorilor se urcă la 8,300. Nu s'ar putea dar, ca Prúsiá să aibă un inamic mai puternic (?)

Pentru amatori de înghețată. Diarul „Czas“ spune, că în dílele trecute s'au otrăvit în Cracovia 15 persóne prin — înghețată de vanilie. Simptomele sémânău fórte tare cu ale otrăvirei prin arsenic. Analisa chemică a înghețatei n'a arétat nici urma unei substanțe otrăvicioșe metaloide, astfel încât nu pôte fi vorba despre amestecarea arsenicului în înghețată. Din norocire un ajutor medical grabnic a scăpat de mórte pe acele persóne otrăvite.

Influința cântării asupra sánătății. „Revista medicală din St. Petersburg“ scrie: „În tóamna anului 1878 a făcut profesorul Monassein din Petersburg cercetări asupra a 22 cântăreți dela 9—53 de ani. În aceste cercetări a considerat cu deosebire desvoltarea corpului, estinderea peptului, diferința între acéstă și între lungimea corpului, pe urmă s'a cercetat starea pneumatometrică și spirometrică. Din aceste studii resultă: Circonferința peptului relativă și absolută este mai mare la cântăreți decât la necântăreți și creșce cu desvoltarea corpului, cu etatea și cu anii cât a cântat individul. Ecspansiunea peptului, capacitatea vitală a plúmanilor este mai mare la cântăreți și creșce în modul arétat. Pe cât sunt de dese catarele la-

rinesului, pe atât sunt de rare cele bronchiale. Mortalitatea cântăreților, cu deosebire de phtisis, este mică. Cântarea este un prophylastic escelent pentru phtisici și mijlocul cel mai bun pentru desvoltarea și întărirea peptului; în privința acéstă cântarea trebuie dar preferită gimnasticeí.“

Obiceiuri orientale la masă. Obiceiurile Sudanesilor la masă sunt fórte uricioșe pentru călețori. Ca toți orientali, așa nici locuitorii Sudanului n'au furculițe, ci mănâncă cu degetile, fără a-și impune óre-care margini în acest obiceiú. Turcul mănâncă frumos numai cu trei degete dela mâna dreptă, pe care le spală și de doué-deci de ori pe di, pe când cea stângă serveșce numai pentru lucrări murdare. De altcum poporul turc întrebuițeză degetile numai la unele bucate; mai des mănâncă el cu lingura; în casul din urmă, după ce a luat din bucate, sugé bine lingura și apoi o aruncă cu șgomot pe masă cu un gest mândru și desprețuitor. Când vrea să ímbuce a dóua óră, trebuie să o rădice din noú. Sudanesul din contră íea o bucată de pâne — din gráne de durrah — cu primele trei degete ale mânei drepte, scóte cu pânea, ca cu o lingură, din tróca comună și-și umple gura, cât pôte. Ospétul constă de ordinar dintr'un singur fel de bucate, care se pune pe pământ seú pe un straiú. Tóată societatea șede cu piciórele încrucășate împregiurul straiului și mănâncă cu lăcomie până mai e ceva în trócă. Bucățile de carne se rup mai întâiú cu mânilé, înainte de a se întrebuița dinții. Obiceiul cere, ca omul să-și îndópe bine gura și să mănânce cât se pôte de iute. După ospét fiá-care oriental își linge bine degetele, își șterge mâna și gura pe haină și se síleşce să-și arate mulțămirea internă prin acele tonuri neestetice, care sunt condamnate la mesele ómenilor civilisati. Acest obiceiú domnesce și la Cabili, pentru cari este o insultă decă óspetiú nu daú acele tonuri, că-cí aceștia se aratá atunci nemulțămii cu ospétul. După fiá-care ton, societatea răspunde: „Să fiá de bine,“ ca la noi după strénutat.

Esercițiú de limbă. Un tractat publicat de curënd într'o fóiá chemică, conține următorul pasagiú interesant: „Tetramethyltriamidotriphenylmethanul, care se nașce prin reducțiune din Nitrotetramethyldiamidotriphenylmethan, cristaliséză în aceéși formă ca Tetramethyldiamidotriphenylmethanul.“ În aceéși revistă se vorbeșce de Pentamethylparosanilincolorhydrat și de unele materii colorante a

căroră producțiune stă în strinsă legătură cu Hexamethyl-triamidodibenzoylbenzol. Acestea sunt nume raționale, care arată la prima vedere compozițiunea corpiilor. Tot așa, substanța fosforosă a creerilor, care se chiamă „*Lecithyn*“ s'eu „*Protagon*“, are numele științific: „acid oxethyltrimethylammoniumoxyhydratoleilopalmitihyloglycerinphosphoric.“

Un omagiū Românii. În mai mulți numeri ai „*Albinei Carpaților*“ am vorbit favorabil despre compozițiunile unui tiner elev român dela conservatoriul din Paris, d-nul *Mauriciū Cohen*. Acest tiner compositor a tradus mai multe inspirațiuni ale d-lui *Alecsandri* în versuri franceze și le-a pus pe note. Nu ne înșelam, când am dis, că acest tiner, ca traducător și componist, rămăsese la înălțimea talentului marelui nostru poet. Într'adevăr diarul „*Figaro*“ din Paris, unul dintre diarele cele mai răspândite din lume, a cređut demn de publicul s'eu, ca să reproducă una dintre compozițiunile cele mai recente ale d-lui *Cohen*, grațioasă bucată musicală: „*A une enfant*“ (La o copilă). Această procedură, fără precedent, a marelui diar parisian, este, după cum ne scrie d-nul *Cohen*, un omagiū dat poetului nostru și iubitei n'ostre Români.

Cronica. — *Academia română* continuă discuțiunea proiectului de statute în ședințele: a 18-a (13 Iunie), a 19-a (14 Iunie), a 20-a (15 Iunie). În ședința a 21-a (16 Iunie), și a 22-a (17 Iunie) se discută propuneri despre adăogirea unor articuli la statute. În ședința a 23-a (19 Iunie) vine la ordinea d'ilei raportul comisiunei însărcinate cu cercetarea lucrării delegațiunei. Această discuțiune se continuă în ședința a 24-a (20 Iunie). — Adunarea naturalisților maghiari va avea loc în anul acesta în Pesta, dela 20 August până la 2 Septemvrie. În 31 August excursiune; în decursul adunării esposițiune de aparate și materiale medicinale. — În 30 Iunie a. c. s'au adunat în frumosul parc „*Recrearea*“ din *Eisenach* vegetarianii germani. Ei erau reprezentați prin 30 de domni și d'onne din t'ote unghiurile Germaniei. S'au desbătut diferite cesțiuni. *Séra, E. Baltzer* a ținut o conferință despre „*Controversele vegetarianismului*.“ Un public numeros și entusiast a asistat la conferință.

— *Cesțiunea împământenirii Evreilor* din România încă nu e rezolvată. Ministerul Brătenu demisionase, pentru că nu s'a învoit cu camerele. După o depeșă din 23 Iulii, s'a constituit un nou cabinet amestecat, cum urm'eză: *Ión Brătenu*, președinte și culte; *Cogălnicenu*, interne; *Boerescu*, esterne; *Crețulescu*, lucrări publice; *Sturza*, finanțe; *Stolojanu*, iustiție; colonel *Lecca*, r'sboiū. — În Franca se agită încă cesțiunea libertății în instrucțiunea superi'oră. *Jules Simon*, acest liberal doctrinar, a trecut în castrele inimicilor legilor lui *Ferry*, adică în castrele ómenilor „ordinei morale“. — În casa de jos engleză s'a desbătut cesțiunea bătăii în armată. Oposițiunea, prin marchizul de *Hartington*, a cerut să se ștergă; ministrul de r'sboiū a ap'erat-o. Propunerea *Hartington* a fost respinsă cu 289 de voci în contra a 183. S'ermană civilizațiune! — Se șcie, că în Brusel se af'isaseră în mai multe r'enduri placate, care amenințau cu m'orte pe regele *Leopold II*, decă va sancționa noua lege școlară, îndreptată în contra ultra-montanilor. Autorul acestei crime s'a arestat; el este un neguțator falit, *Van Hamme*, care, după mărturisirea proprie, a primit bani dela *Iesuiți* pentru a implini acea faptă. Perchisițiunea în contra *Iesuiților* se continuă.

— La întrarea principelui *Battenberg* în Sofia, se cetia pe un arc de triumf următoreea inscripțiune clasică: „*Fii bine-venit, principe! Noi te așteptam de cincisute de ani*.“ — *Mitropolitul Bucovinei, Teocsit Blasiievici*, a murit în 9 Iulie c. n.

— În d'ilele trecute a fost în Sibiiū d-nul *Edouard Marbeau*, fost auditor la consiliul de stat francez. Acest domn, care a călătorit în decurs mai de șese luni prin tot Orientul Europei, s'a oprit o lună în România, și câte-va

d'ile în Transilvania, pentru a studia ț'erile și locuitorii. Intențiunea d'ensului este să scrie o carte voluminosă despre mai multe ț'eri orientale și despre locuitorii lor. România va ocupa un loc important în acel uvragiū, care va purta titlul „*În tre Carpați și Balcan*“. D-nul *Marbeau* speră, că cartea sa va putea să apară pe la finea anului curent. Credem că aci vor fi rectificade multe clevetiri și amăgiri respândite asupra poporului român. — Tot cam pe timpul acela a cercetat Sibiiul și impregiurimea d-l *Dr. I. U. Iarnik*, profesor la universitatea din Viena și mare amic al Românilor, de carii s'a ocupat și se ocupă cu predilecțiune.

Momente de distracțiune.

— *Un diletant* invită pe niște amici și aduce la sine pe un tenor fără loc. Tenorul cântă o arie din *Guilelm Tell*, una din *Cazza ladra*, și una din *Contele Ory*.

— „*Îți place tare Rossini?*“ îl întrebă amfitrionul.

— „*El este compositorul, a căruia musică o cânt mai bucuros. Cunoști pe Bărbierul s'eu?*“

— „*Nu, Domnule, eu mă rad singur*.“

— *Președintele* tribunalului din X... întrebă pe un condamnat la m'orte, decă voește să adreseze curții o ultimă rugare.

Condamnatul se sc'olă și cu o voce r'egușită:

— „*Cer, ca îndată după execuțiune să fiū dus la Balamuc*.“

— „*Pentru ce?*“ întrebă fără voe președintele surprins.

— „*Auđi, nerođie! pentru că-mi voiū fi pierdut capul*.“

Bibliografiă.

Partea a II-a din Memoriul lui *Iosif Sterca Siuluțiū* de Cărpensiū, membru al comitetului asociațiunei pentru literatura și cultura poporului român din Transilvania. 1878. (Continuare din „*O lacrimă fierbinte*“). Sibiiū 1879. Tipografia lui *S. Filtsch (W. Krafft)* în Sibiiū. — Vom vorbi într'alt număr despre această interesantă broșura.

— **Îndreptariū practic** în t'ote afacerile finanțiale, compus, pe basa legilor și ordinațiunilor finanțiale, ce sunt în vig'ore, de *Georgiū Pop*, secretar m. r. finanțial și președintele oficiului pentru măsurarea competițelor din Alba-Iulia. Broșura a V-a, *Blașiū*, 1879. Tipografia seminarului gr.-cat. în *Blașiū*.

— **Direcțiunea Progresului**. Critică asupra unui discurs rostit în clubul studenților universității din Iași. Prelegere făcută pentru 24 Maiū 1876 și cetită în club în două r'enduri, de *B. Ionescu*. Cu devisa: „*În timp, ce ómenii ad'optă cu atâta ușurință opinii, ce nu le înțeleg, ei resping adesea adevăruri forțe limpede*.“ *Condillac*. Iași, Tipografia Buciumului Român, strada *Codresco*. 1879.

— **XV Programă** a gimnasiului mare public român, de religiunea ortodocșă resăritenă și a celorlalte școle secundare și primare împreunate cu acesta, din Brașov, pe anul școl. 1878-79, publicată de *Stefan Iosif*, director și profesor. Cuprinsul: I *Ochire cronologică* despre fundarea și augmentarea școlilor române ortod.-or. din Brașov. II *Șciri școlastice*; am'endouē de directorul. Brașov. În tipografia lui *Römer și Kamner*. 1879.

Gicitură de șach

de A. Z. N. Brăila.

Sbi-	e-	ró-	cul	Um-	pe	Ce	mân-
te-	e	rii	tu-	nul	spăi-	tor	pă-
bi-	re	ni	tăđi	E	ple	tă	în-
Ol-	de	lui	tre-	te	té-	găni	nă-
po-	mân	té-	voi-	as-	bu-	Ol-	os-
te	Dom-	ne	Es-	ce	Tu-	re	te-
Ro-	por	Tu-	nul	res-	vi-	e	tul
dor	Es-	nū	Ci-	dor	ma-	az	Ce

Deslegarea după săritura calului.